

MAREK DANIEL KOWALSKI (Uniwersytet Jagielloński, Kraków)
<https://orcid.org/0000-0001-8150-6561>

Duchowni z monarchii polsko-litewskiej wyświęceni w Rzymie w latach 1430-1521*

Zarys treści: Sprawy związane z udzielaniem klerykom z całej Europy święceń w Kurii Rzymskiej należały w XV w. do Kamery Apostolskiej. Najważniejszy zbiór źródeł papieskich dotyczących święceń tworzy 14 rękopisów z serii *Libri formatarum*, obejmujących okres 1425-1524. W artykule omówiono zawartość ksiąg z tego zespołu oraz podano katalog 202 odnotowanych tam duchownych z obszaru monarchii polsko-litewskiej, wypromowanych w Kurii.

Abstract: In the 15th century matters related to conferring ordinances to clerics from all over Europe at the Roman Curia belonged to the Apostolic Camera. The most important collection of Papal sources dealing with ordinances consists of 14 manuscripts from the series *Libri formatarum*, embracing the period 1425-1524. The paper discusses the contents of those books and provides the full catalogue of clergymen from the Polish-Lithuanian monarchy ordained at the Curia and recorded in the *Libri formatarum*.

Słowa kluczowe: święcenia duchowieństwa, *Libri formatarum*, Kamera Apostolska, Kuria Rzymska, duchowieństwo średniowieczne

Keywords: clerical ordinations, *Libri formatarum*, Apostolic Chamber, Roman Curia, medieval clergy

W historiografii polskiej w ostatnich latach wyraźnie widoczny jest wzrost zainteresowania problematyką święceń duchowieństwa w późnym średniowieczu i w okresie nowożytnym. Efektem tych zainteresowań są zarówno liczne studia analityczne, jak i publikacje źródeł (wykazów wyświęconych)¹. Cechą zachowanych do dziś polskich źródeł jest ich dość późne pochodzenie. Poza drobnymi wyjątkami, najstarsze wykazy – dodajmy, nieliczne – ordynowanych duchownych pochodzą z ostatnich dwóch dekad XV w. Na tym tle wyróżniają się tylko listy kandydatów do święceń

* W artykule wykorzystano materiały zebrane podczas realizacji grantu MNiSW nr 3709/H03/2007/32 pt. Supliki i bulle papieskie z lat 1431-1458 (realizowanego w latach 2007-2009). Panu Dr. Stanisławowi Juceczce z Uniwersytetu Wrocławskiego składam wyrazy podziękowania za dyskusje i wyjaśnienia.

¹ Najnowsze publikacje (tam zebrana literatura przedmiotu): K. K a c z m a r e k, Święcenia duchowieństwa w diecezji gnieźnieńskiej w latach 1482-1493, Poznań 2018; M. S u m o w s k i, Święcenia duchowieństwa w późnośredniowiecznych Prusach, Roczniki Historyczne 85, 2019, s. 27-89; zob. też E. D o l e ż a l o v á, Svěcení pražské diecéze 1395-1416, Praha 2010.

z archidiecezji gnieźnieńskiej z 1404 i ok. 1462-1465 r.² Do tej pory nie zostały natomiast wykorzystane źródła proveniencji papieskiej, zawierające informacje o pokaźnej liczbie przedstawicieli polskiego kleru, którzy przyjęli święcenia w Kurii Rzymskiej. Źródła te wydają się tym cenniejsze, że obejmują okres od 1425 r., a więc są znacznie starsze niż ich polskie odpowiedniki³.

Sprawy związane z udzielaniem święceń w Kurii należały w średniowieczu przede wszystkim do Kamery Apostolskiej. Takie przyporządkowanie nie jest zaskakujące, bowiem w XV w. Kamera była najważniejszym z kurialnych urzędów, o bardzo szerokich kompetencjach. Pierwszą sferą jej działalności był zarząd finansami papieżstwa, a drugą – zarządzanie Państwem Kościelnym i miastem Rzymem (*Camera Urbis*)⁴. Udzielane w Kurii święcenia rejestrowane były w specjalnych księgach, tworzących dziś serię *Libri formatarum*⁵. Jest to najważniejszy zespół źródeł dotyczący święceń duchownych, stanowiący część akt Kamery Apostolskiej. Informacje na temat święceń przekazują także inne rodzaje źródeł papieskich. Nierzadko wspominają o tym dokumenty papieskie (bulle i supliki). Wielu kleryków składało w Kancelarii Apostolskiej supliki o dyspensy od ograniczeń nakładanych przez prawo kanoniczne co do wieku lub tempa promocji na kolejne stopnie. Zwracano się też do Penitencjarii Apostolskiej o dyspensy od przeszkód do przyjęcia święceń. Pod koniec XV w. część kompetencji w sprawie święceń przejął wikariusz Rzymu. Do niego udawali się kandydaci przebywający w Rzymie dłużej niż rok, ale obcokrajowcy (spoza Italii) wciąż promowani byli w Kamerze. Dopiero w XVI w. wszystkie promocje znalazły się w gestii Wikariatu Rzymskiego⁶.

Celem niniejszego artykułu jest sporządzenie listy duchownych pochodzących z obszaru monarchii jagiellońskiej, którzy otrzymali święcenia w Kurii Rzymskiej. Wykaz obejmie tylko kleryków odnotowanych w *Libri formatarum*. Ze względu na ogromną liczbę piętnastowiecznych rejestrów kancelaryjnych i obfitość akt Penitencjarii, nie było oczywiście możliwe przeprowadzenie w nich kwerendy. Źródła te wciąż czekają na edycję.

Libri formatarum dość wcześnie stały się przedmiotem zainteresowania badaczy. Ludwig Schmitz scharakteryzował cały zespół i jego zawartość⁷. Kolejni autorzy

² A. K o z a k, Piętnastowieczne listy kandydatów do święceń z archidiecezji gnieźnieńskiej, *Studia Źródłoznawcze* 59, 2021.

³ Polonika z czasów Mikołaja V wykorzystał jedynie A. Z a p a ł a, *Kontakty Polaków i Litwinów za Stolicą Apostolską za pontyfikatu papieża Mikołaja V (1447-1455)*, Warszawa 2021, s. 140-148.

⁴ P. P a r t n e r, *The Papal State under Martin V. The administration and government of the temporal power in the early fifteenth century*, London 1958, s. 131-147.

⁵ *Archivum Apostolicum Vaticanum* (dalej cyt.: AAV), *Camera Apostolica, Libri Formatarum*, t. 1-14 (dalej cyt.: LF).

⁶ K. S a l o n e n, J. H a n s k a, *Entering a Clerical Career at the Roman Curia, 1458-1471*, Farnham (Ashgate) 2013; G. P e l l i c c i a, *La preparazione ed ammissione dei chierici ai santi ordini nella Roma del secolo XVI*, Roma 1946; A. R e h b e r g, *Deutsche Weihekandidaten in Rom am Vorabend der Reformation*, w: *Kurie und Region. Festschrift für Brigide Schwarz zum 65. Geburtstag*, Stuttgart 2005, s. 277-305; *Klerycy z ziem polskich, litewskich i pruskich święceni w Rzymie (XVI – pocz. XX w.)*, opr. S. Jujeczka, Wrocław 2018, s. 18.

⁷ L. S c h m i t z, *Die Libri formatarum der Camera Apostolica, Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und Kirchengeschichte* 8, 1894, s. 451-472.

publikowali wybrane wypisy, odnoszące się do duchownych z poszczególnych państw czy regionów⁸. Szczególną wartość dla polskich badaczy przedstawia Repertorium Germanicum, w którym odnotowane są także święcenia polskich duchownych z diecezji gnieźnieńskiej, poznańskiej, wrocławskiej, włocławskiej i częściowo z krakowskiej⁹. Niestety, sporo polskich nazw jest tam odczytanych błędnie, a ostatni tom Repertorium sięga do 1484 r. Ważne są też dla nas edycje czeskie, uwzględniające duchownych śląskich.

Seria *Libri formatarum* składa się obecnie z 14 ksiąg, z wpisami z lat 1425-1524. Zespół nie jest niestety kompletny. Przepadły zapewne trzy tomy z XV w. Obecny stan zachowania ilustruje poniższa tabela.

<i>Libri formatarum</i>		
pontyfikat	księga	zakres chronologiczny wpisów ¹⁰
Marcin V (1417-1431)	LF 1	III 1425 – IX 1435
Eugeniusz IV (1431-1447)	LF 2	VIII 1434 – IX 1446
Mikołaj V (1447-1455)	LF 3 (liber I)	II 1447 – IV 1455
Kalikst III (1455-1458)	–	–
Pius II (1458-1464)	–	–
Paweł II (1464-1471)	LF 4	IX 1464 – IV 1470
	LF 5	III 1470 – VII 1471
	–	–
Sykstus IV (1471-1484)	LF 6 (liber I)	VII 1471 – XII 1475
	–	–
	LF 7 (liber III)	IV 1481 – VIII 1484
Innocenty VIII (1484-1492)	LF 8	IX 1484 – V 1488
	LF 9	XII 1487 – VI 1490
	LF 10	VI 1490 – VI 1492
Aleksander VI (1492-1503)	LF 11	IX 1492 – IX 1496
	LF 12 (liber II)	X 1496 – IX 1503

⁸ L. Schmitz, Priesterweihen Kölner Kleriker an der Kurie im 15. und 16. Jahrhundert, *Annalen des Historischen Vereins für den Niederrhein* 69, 1900, s. 91-114; A. Pořízka, Ordinandi delle terre boeme presso la curia pontificia negli anni 1420-1447, *Bollettino dell'Istituto Storico Ceco di Roma* 3, 2002, s. 32-55; toż: Svěcenci z českých zemí u papežské kurie v letech 1420-1447, w: *Církevní správa a její písemnosti na přelomu středověku a novověku*, Praha 2003, s. 245-264; Z. Hledíková, Svěcení duchovenstva v církvi pojednou. Edice pramenů z let 1438-1521, *Dolní Břežany* 2014, s. 13-55 (z wartościowym wstępem); *Monumenta Vaticana Slovaciae*, t. IV, cz. 1: Camera apostolica I (*Libri formatarum* 1425-1524), wyd. V. Rábik, Trnavae-Romae 2014; *Ordinationum documenta pontificia de Regnis Sacrae Coronae Hungariae* (1426-1523) ex *Libris Formatarum Camerae Apostolicae collecta*, wyd. T. Fedeles, Budapest-Roma 2021 (*Collectanea Vaticana Hungariae*, I 18).

⁹ *Repertorium Germanicum. Verzeichnis der in den päpstlichen Registern und Kamealaken vorkommenden Personen, Kirchen und Orte des Deutschen Reiches, seiner Diözesen und Territorien vom Beginn des Schismas bis zur Reformation*, t. IV-X, Tübingen 1943-2018 (dalej cyt.: RG).

¹⁰ Podane daty odnoszą się do zasadniczego zrębu zapisek, pomijając wyjątki, jak np. pojedyncza zapiska z maja 1423 w LF 1, czy dwie zapiski z 1478 r. w LF 5, wpisane tam *per inadvertenciam* (LF 5, k. 70v-71r) itp.

<i>Libri formatarum</i>		
pontyfikat	księga	zakres chronologiczny wpisów
Pius III (1503)	–	–
Juliusz II (1503-1513)	LF 13 (część)	1501-1513
Leon X (1513-1521) Hadrian VI (1522-1523) Klemens VII (1523-1534)	LF 13 (część) LF 14	1513-1521 1520-1524

W księgach tych, pomijając nieliczne wyjątki, można wyróżnić cztery rodzaje wpisów: listy duchownych wyświęconych w terminach kanonicznych (*ordines generales*), pełne formaty (dokumenty poświadczające udzielenie święceń) lub krótsze zapiski informujące o przyjęciu święceń przez konkretnego kleryka, dymisorie oraz mandaty kamerariusza, nakazujące udzielenie święceń wskazanej osobie, przy czym wpisy ostatniego typu są najrzadsze¹¹. Dymisoria (*litterae dimissoriales*) jest pismem, mocą którego właściwy ordynariusz zezwala duchownemu swojej diecezji na przyjęcie święcenia od obcego biskupa¹². Prawo udzielenia podobnej dyspensy każdemu katolickiemu duchownemu miała Stolica Apostolska. Wiele spośród wpisanych do *Libri formatarum* papieskich dymisorii ma charakter szczególny. Prawo kanoniczne stanowiło bowiem, że ten, kto przyjął jakiegokolwiek święcenia w Kurii Rzymskiej, nie może otrzymać kolejnych poza Kurią. Konieczne więc było uzyskanie na to papieskiego zezwolenia (dokument wystawiał kamerariusz)¹³. Warto zauważyć, że w późniejszym czasie ów przepis był rozumiany nieco inaczej: ograniczenie dotyczyło bowiem tylko tych kleryków, którzy zostali wyświęceni osobiście przez papieża¹⁴. W XV w. formularz dokumentu stwierdza jednak wyraźnie, że chodzi o wszystkich przyjmujących święcenia w Kurii, także te szafowane przez wyznaczonych biskupów, a nie samego papieża. W związku z faktem, że liczba wpisanych do ksiąg dymisorii tego typu jest znacznie mniejsza niż liczba wypromowanych kleryków, rodzi się pytanie, czy takie dokumenty takie posiadali wszyscy, którzy opuszczali Rzym i zamierzali kontynuować karierę kościelną w kraju.

Największą część *Libri formatarum* wypełniają wykazy wyświęcanych duchownych (a ściślej, kandydatów do święceń) oraz teksty wystawianych przez kamerariusza format¹⁵.

¹¹ Pod poleceniem udzielenia święceń często zamieszczano informację, że promocja rzeczywicie się odbyła, z podaniem jej daty i miejsca – L. Schmitz, *Die Libri formatarum*, s. 465-467; K. Salonen, J. Hanska, *Entering*, s. 169, 203.

¹² L. Pawlina, *Dymisoria w rozwoju historycznym*, Lublin 1936, s. 2-3.

¹³ Tego typu dymisorie otrzymali np. Jan z Besku, Mikołaj syn Jana, Jakub z Waliszewa. Prawdopodobnie „zwykłe” dymisorie (niezwiązane z przyjęciem wcześniejszych święceń w Kurii) otrzymali: Piotr z Osieka, Stanisław z Orzechowa, Michał z Piotrkowa i inni.

¹⁴ L. Pawlina, *Dymisoria*, s. 59-61; Klerycy z ziem polskich, s. 21; M. Pastuszko, *Szafarz święceń (kanony 1012-1023), Prawo Kanoniczne. Kwartalnik Prawno-Historyczny* 43, 2000, nr 3-4, s. 150-151.

¹⁵ Z. Hledíková, *Svěcení*, s. 18, wskazuje, że w pierwszych dwóch tomach *Libri formatarum* liczba wpisanych dymisorii była większa niż liczba format, a po 1444 r. formaty już przeważają. Trzeba jednak pamiętać, że w tomach LF 1 i LF 2 zdecydowanie dominują obszerne wykazy ordynowanych. Dymisorii nie potrzebowali oczywiście duchowni, którzy przyjęli święcenia prezbiteratu.

Wykazy zawierają imiona tych, którzy przyjmowali święcenia w terminach kano-nicznych, a więc w przewidzianych prawem sześć sobót w ciągu roku (cztery soboty Suchych Dni, sobota *Sitientes* i wigilia Wielkanocy). W poniedziałek przed planowaną uroczystością kamerariusz specjalnym pismem nakazywał wszystkim kandydatom stawić się w siedzibie Kamery Apostolskiej w środę, czwartek i piątek w celu poddania się egzaminowi i przedstawieniu tytułów do święceń wyższych¹⁶. Przy obwieszczeniu z 17 IX 1464 r. znalazła się adnotacja, że ma ono zostać przybite do bram Zamku Świętego Anioła, kościoła S. Celso e Giuliano oraz na Campo de' Fiori¹⁷. Wszystkie wykazy mają taką samą strukturę. W znajdującym się na początku nagłówku podawano, który biskup (z nakazu kamerariusza, działającego na ustne polecenie papieża), w którą sobotę i w którym kościele celebrował *ordines generales*. Pod nagłówkiem wpisywano imię notariusza Kamery, który sporządził wykaz¹⁸. Dalej następowała lista duchownych, podzielona na sekcje według stopnia święceń: *ad primam tonsuram*, *ad quatuor minores (ordines)* (lub: *ad acolitatus*)¹⁹, *ad subdiaconatus*, *ad diaconatus* oraz *ad presbiteratus (ordinem)*. Jeżeli większa grupa kleryków przyjmowała podczas tej samej ceremonii dwa święcenia (tonsurę i cztery niższe lub cztery niższe i subdiakonatu), to ich nazwiska odnotowywano kolejno w obu sekcjach albo tworzone osobną kategorię zbiorczą (np.: *ad primam tonsuram et acolitatus*). Liczba ordynandów na pojedynczej liście mogła być bardzo różna, np. 2 IV 1435 we Florencji wyświęcono aż 162 osoby (niemal wszyscy przyjęli święcenia wyższe), a 20 IX 1449 r. – zaledwie kilka osób²⁰. Zwykle na promocji było kilkudziesięciu duchownych, np. za pontyfikatu Pawła II po ok. 50 osób²¹. Zgodnie z powszechną praktyką przy tego rodzaju spisach, w przypadku niższych święceń obok imion i nazwisk kleryków podawano nazwy ich diecezji, natomiast przy święceniach wyższych podawano beneficjum stanowiące tytuł do święceń. Zakonników wyróżniano określeniem *frater* i nazwą zakonu (zwykle bez diecezji). Księgi, zwłaszcza te późniejsze, prowadzono jednak dość niestarannie i nierzadko nazwy beneficjów są niepełne (bez diecezji) lub nie ma ich w ogóle, a pomijano też przynależność diecezjalną kleryków. Jeżeli ktoś przyjmował dwa święcenia w trakcie tej samej ceremonii, to za drugim razem zapis mógł mieć formę mocno zredukowaną, np. tylko do imienia i patronimiku, co rodzi potem pewne wątpliwości przy identyfikacji²².

Opisane wykazy są niewątpliwie listami kandydatów do święceń, a nie wykazami wypromowanych. Jednoznacznie wskazują na to dopiski: *non venit* na liście

¹⁶ Kopie dwóch takich obwieszczeń zostały wpisane na pierwszych stronach tomów LF 4 (k. 2r) i LF 5 (k. 4r), a oba zostały wystawione w poniedziałek. Wspomina o nich większość publikacji dotyczących święceń w Kurii Rzymskiej, np. L. S c h m i t z, *Die Libri formatarum*, s. 453-454, 465-466.

¹⁷ LF 4, k. 2r (*Mandatum affigendum valvis castri Sancti Angeli, Sancti Celsi et Campiflor. pro ordinibus celebrandis*).

¹⁸ W LF 2 i 3 notariusze często byli odnotowani pod koniec wykazu, a nie pod nagłówkiem. Czasem notariuszy było dwóch, a nawet trzech; zob. L. S c h m i t z, *Die Libri formatarum*, s. 460; LF 3, k. 99v.

¹⁹ Akolitat w nagłówku sekcji był synonimem czterech święceń niższych.

²⁰ LF 2, k. 8r-10r; LF 3, k. 31rv.

²¹ K. S a l o n e n, J. H a n s k a, *Entering*, s. 208-211.

²² Zob. niżej, w Katalogu, nr 72 i 74.

z 23 XII 1469 r. przy dwóch (przekreślonych) nazwiskach²³. Najwyraźniej duchowni ci z jakiegoś powodu nie stawili się na ceremonii. Podobnych dopisków nie ma przy żadnym innym wykazie, co oznacza, że albo notariusze weryfikowali nazwiska wypromowanych podczas kopiowania ich do księgi, albo istnieje ryzyko, że omawiane listy mogą w minimalnym stopniu różnić się rzeczywistością. Spisy były sporządzane najpewniej przy okazji egzaminów. Kopiowano je do regestrów Kamery z pewnym opóźnieniem, na co wskazują zaburzenia chronologii, opatrywane niekiedy wyjaśniającymi komentarzami notariuszy²⁴. Wykazy tego typu są najbardziej typowym źródłem dotyczącym święceń, znanym z diecezji w całej Europie²⁵. W ostatnich dwóch tomach *Libri formatarum* (1501-1524) nie ma już list ordynandów, bo znajdują się już one w księgach Wikariatu Rzymskiego²⁶.

Drugim najczęstszym rodzajem wpisów są teksty format wystawianych przez kamerariusza (lub jego zastępcę). Formaty, które dały nazwę omawianym księgom, to dokumenty poświadczające przyjęcie święceń. Ich formularz był nieskomplikowany. Wystawca dokumentu informował, który biskup i w którym kościele dokonał promocji, a następnie jakie święcenia i kiedy przyjął wymieniony duchowny. Rzymskie formaty bardzo często poświadczały przyjęcie kilku stopni święceń. Jeśli promocji dokonano *extra tempora a iure statuta*, to w formacie odwoływano się do supliki (typu *sola signatura*)²⁷ z papieską dyspensą, podając jej datę. Typowy dokument tego rodzaju przedstawia fot. 1.

Wpisy w *Libri formatarum* zazwyczaj podają pełny tekst dokumentu, w którym skrócone są jedynie stałe, powtarzalne elementy formularza, co pozwala przypuszczać, że mamy do czynienia z kopiami oryginalnych format. Niektóre zapisy sugerują jednak inną możliwość. W 1469 r. jedną z format wpisano bez pełnej daty, zostawiając luki na wpisanie dnia i miesiąca²⁸. Oznacza to, że podstawą wpisu mogła być minuta formaty. Ponadto, obok na marginesie zanotowano: *Non h(abe)t formatam*, co sugeruje, że oryginalny dokument ostatecznie nie został wystawiony (podobna adnotacja jest też przy następnej formacie).

Na jeszcze inną procedurę wskazują wpisy pochodzące już z XVI w. Dokumenty pozbawione są tam całkowicie formuł końcowych (w tym także daty), zredukowanych do: *In quorum etc.*²⁹ Szczególnie interesująca jest formata dla Jana ze Śmigła (nr 81). Jeden notariusz wpisał jej początek, wymieniając wystawcę (kardynał kamerariusz

²³ LF 4, k. 154r.

²⁴ L. Schmitz, *Die Libri formatarum*, s. 457, 460-461.

²⁵ A. Borek, Święcenia duchowieństwa w późnośredniowiecznej Polsce. Praktyka i jej uwarunkowania na przykładzie włocławskich wykazów święceń, *Studia Źródłoznawcze* 52, 2014, s. 49; A. Kozak, Piętnastowieczne listy, s. 146-148.

²⁶ Najstarsza księga święceń wikariusza Rzymu pochodzi z lat 1501-1520 (Klerycy z ziem polskich, s. 10).

²⁷ Aby oszczędzić petentowi czasu i kosztów wystawienia bulli, suplika w sprawie nie-spornej (np. o udzielenie indywidualnej łaski duchowej) opatrywana była klauzulą: *Et quod praesentis supplicationis sola signatura sufficiat...*, dzięki czemu suplika stawała się dokumentem (P. Rabikauskas, *Diplomatica pontificia*, wyd. 6, Roma 1998, s. 126). Wiele z tych suplik zachowało się w papieskich registrach.

²⁸ LF 4, k. 98r.

²⁹ Zob. np. LF 13, k. 117v, 126v, 129r.

Raffaele Riario), biskupa szafarza święceń, datę supliki pozwalającej na przyjęcie święceń *extra tempora* oraz tytuł do święceń, a więc te informacje, które uzyskano podczas poprzedzającego egzaminu, po czym na marginesie napisał: *Non venit*. Następnie inny pisarz przekreślił ów dopisek marginalny i wstawił poniżej: *Venit*, po czym dokończył tekst formaty, dopisując daty i rodzaj święceń, udzielonych 5, 6 i 14 X 1519 r. Jest oczywiste, że wpis nie mógł być kopią gotowej formaty. Najwyraźniej notariusz zaczął sporządzać notkę, korzystając z jakiejś zapiski powstałej podczas egzaminu Jana ze Śmigła, ale nie znalazł informacji o jego promocji. Należy pamiętać, że były to święcenia *extra tempora*, a więc po egzaminie (zapewne w Kamerze) to biskup-szafarz Pietro Prisco Guglielmucci musiał przesłać do Kamery stosowną wiadomość. Widać też, że pisarz od razu nadał wpisowi kształt właściwej formaty, a tym samym zapiska w *Libri formatarum* stała się minutą dokumentu. Na taką właśnie procedurę wskazuje też formata dla Stanisława ze Żdźarów (nr 189) z 24 IV 1491 r. Tekst zapiski jest bardzo chaotyczny, bo najpierw podano informację o przyjęciu przez Stanisława święceń prezbiteratu, a dopiero potem, że wcześniej uzyskał w Kurii także subdiakonat i diakonat³⁰. Nie mógł tak wyglądać gotowy dokument, ale przecież notariusz bez trudu mógł z tego wyprowadzić poprawny tekst formaty.

Wszystko to utwierdza w braku pewności, czy wpisy w *Libri formatarum* były kopiami wyekspediowanych rzeczywiście dokumentów. Przynajmniej w ostatniej dekadzie XV w. i na początku stulecia następnego zapiski służyły raczej jako minuty dla wystawianej potem formaty. Mogło tak być i wcześniej, jak wskazuje cytowany (acz niejednoznaczny) przykład z 1469 r. Nie wyklucza to możliwości, że w XV w. wpisywano też do ksiąg kopie oryginalnych format, bo procedura rejestrowania mogła się zmieniać z upływem czasu.

Niemal wszystkie wpisy format odnoszą się do święceń przyjmowanych *extra tempora*. Liczba dokumentów wystawianych dla osób obecnych w zbiorczych wykazach z *ordines generales* jest znikoma. Nie było jednak potrzeby kopiowania tych drugich do rejestrów Kamery, bowiem omawiane wcześniej listy ordynandów zawierają wszystkie informacje potrzebne do wystawienia formaty. Z tego względu, zamiast kopiowania całych format, obok znajdującego się w wykazie nazwiska pisano na marginesie: *habuit litteram* lub stawiano znak +. Oznaczało to, że dany duchowny otrzymał formatę wystawioną przez Kamę³¹. Już Ludwig Schmitz trafnie zauważył, że umieszczanie dopisków *habuit litteram* oznacza, iż formaty nie wydawano od razu każdemu przyjmującemu święcenia, ale należało się zwrócić z prośbą o jej wystawienie³².

³⁰ LF 10, k. 64v: *Stanislaum — dominica date presentium ad presbiteratus ordines promovit, quem prius, videlicet in vigilia Pasche [1490] ad subdiaconatus et de mense Martii presentis anni [1491], videlicet 18, ad diaconatus promovoverat ordines.*

³¹ Takie rozumienie dopisków *habuit litteram* potwierdza nota przy nazwisku Ruperta Stetnera w wykazie z 23 V 1467 r.: *habuit litteram, r(egistra)ta in hoc [libro] 146*. Rzeczywiście, na k. 146v (dziś 147v) jest wpisana odpowiednia formata z datą 15 IX 1469 r. (LF 4, k. 71r, 147v; RG IX, nr 5401).

³² L. Schmitz, *Die Libri formatarum*, s. 461, 470-471; Z. Hledík o v á, *Svěcení*, s. 17; K. Salonen, J. Hanska, *Entering*, s. 222. Brak pisemnego poświadczenia wydawanego od razu wyświęconemu klerykowi może zaskakiwać w przypadku biurokratyzowanej Kurii Rzymskiej, ale i tam niektóre sprawy załatwiano ustnie. W formacie dla Jan z Lutomińska (nr 69) podano, że jest *in minoribus ordinibus ut dixit constitutus*.

Za najlepszą do tego okazję L. Schmitz uznał planowany wyjazd z Kurii Rzymskiej. Tezę o sporządzaniu format na życzenie promowanego potwierdzają przypadki wystawienia dokumentów długi czas po promocji. Np. Mikołaj Czepel (nr 123) przyjął subdiakoniat w 1486, co potwierdziła formata z 1489 r.; Jan z Leszna (nr 65) przyjął święcenia w 1475, a formatę otrzymał w 1483 r.; Piotr *Bruer de Handernaco* z diecezji trewirskiej przyjął tonsurę w 1448, a notariusz zapisał na marginesie, że *manu mei* wystawił mu formatę 9 III 1469 r., czyli 21 lat później, najpewniej w związku z przyjęciem czterech święceń niższych³³. Mieszkający w Rzymie Bernard Sculteti (nr 28), przyjął niższe święcenia w 1472 (tonsura) i 1481 r. (dalsze niższe), a formatę wystawiono dopiero w 1496 r. Tak ekstremalne przypadki są jednak poświadczane stosunkowo rzadko. Zdarzały się też przypadki wystawienia duplikatu utraconej formaty³⁴.

Nie da się ocenić, jak wielu spośród kleryków wyświęconych w Kurii w kanonicznych terminach otrzymało formaty. Tylko w niewielu wykazach (zwłaszcza w LF 4 i 5) dopiski *habuit litteram* są liczne (niemal przy połowie wyświęconych)³⁵, najczęściej zaś nie ma ich wcale lub występują sporadycznie. Należy więc uznać, że wielu (większości?) przypadków wystawienia format po prostu nie odnotowano. Adnotacji takiej nie ma np. przy imieniu Jana ze Skalbmierza (nr 78), choć na następnej karcie jest wpisany tekst jego formaty³⁶. Trudno też uwierzyć, by ogromna większość promowanych nie zadbała o potwierdzenie swoich święceń.

Istotnym zagadnieniem jest ocena, na ile kompletne są informacje przekazywane przez *Libri formatarum*. Kirsi Salonen i Jussi Hanska uznały, że księgi te rejestrują niemal wszystkie przypadki promocji w Kurii Rzymskiej. Autorki uważają, że obcokrajowcy (spoza Italii) przyjmowali święcenia w Kamerze nawet wtedy, gdy przebywali w Rzymie ponad rok, zaś *vicarius Urbis* wyświęcał głównie plebanów parafii rzymskich i podrzymskich diecezji. Wskazały zaledwie kilka przypadków ordynowania w Kurii osób nieodnotowanych w *Libri formatarum*. Domniemanymi przyczynami braku stosownych wpisów miały być: przypadkowe opuszczenie przez notariusza, święcenia dokonane z naruszeniem prawa lub ewentualna promocja przez wikariusza Rzymu³⁷. Na inny powód może jednak wskazywać zachowana w oryginale formata dla Andrzeja Kobirhayna z Nowego Miasta Lubawskiego (Neumark) w diecezji pomezańskiej (fot. 2)³⁸. Wystawił ją w Rzymie 30 IX 1466 r. biskup Niccolò Palmieri, który 28-30 września udzielił Andrzejowi trzech wyższych święceń. Kopia tego dokumentu nie znalazła się w *Libri formatarum* przypuszczalnie dlatego, że nie został on wystawiony przez kamerariusza ani innego urzędnika Kamery. Zapewne Andrzej, dysponujący papieską zgodą (z 17 IX 1466 r.) na przyjęcie święceń *extra tempora* od dowolnego biskupa rezydującego w Kurii, zwrócił się bezpośrednio, z pominięciem Kamery, do wybranego przez siebie

³³ LF 3, k. 26r; por. RG VI, nr 4776, IX, nr 5109.

³⁴ Np. LF 3, k. 99v; LF 4, k. 91r, 111v.

³⁵ Zob. np. wykazy w LF 4, k. 31r-42v (1465-1466); LF 5, k. 20r-21r.

³⁶ LF 12, k. 49r (wykaz), 50r (formata). Zob. też Katalog, nr 74 i 167.

³⁷ K. Salonen, J. Hanska, *Entering*, s. 222-225.

³⁸ Wrocław, Archiwum Archidiecezjalne, Dokumenty parafii w Ząbkowicach, Rzym 30 IX 1466.

dostojnika. Być może takich przypadków było więcej, ale zapewne nie była to wielka liczba³⁹.

Na koniec warto wyjaśnić terminologię występującą w *Libri formatarum*. Kandydat do stanu duchownego nazywany był „scholarem” i nie należy tego interpretować jako wskazówki, że aktualnie uczęszcza on do szkoły. Po wstąpieniu w szeregi kleru (poprzez przyjęcie tonsury) osoba taka była określana mianem „kleryka”, także gdy otrzymała święcenia niższe. Dopiero po przyjęciu święceń wyższych duchowny był określany zgodnie z ich stopniem, jako subdiakon, diakon lub prezbiter⁴⁰. Odpowiednia terminologia używana była też w stosunku do biskupów. W języku biurokracji papieskiej „elektem” był każdy kandydat na biskupstwo, który otrzymał papieską prowizję, aż do momentu konsekracji. Aby ją otrzymać, należało m.in. wypełnić zobowiązania względem Kamery (zapłata serwicjów), ewentualnie uzyskać też święcenia prezbiteratu i potrzebne dyspensy. Wtedy dopiero „elekt” stawał się „biskupem”. Określenie *electus* nie ma natomiast nic wspólnego ze sposobem powołania na katedrę. Od schyłku okresu awiniońskiego o obsadzie biskupstw formalnie decydował papież, a nie wybór kapituły, więc prawdziwych „elektów” już nie było⁴¹.

Jak już zazaczyłem, celem niniejszego artykułu jest sporządzenie wykazu polskich duchownych wyświęconych w Kurii Rzymskiej, którzy zostali odnotowani w *Libri formatarum* (obejmujących, przypomnijmy, lata 1425-1524, ale pierwsza interesująca nas osoba pojawia się w 1430 r.). Pod pojęciem „polskich duchownych” rozumiem osoby z diecezji leżących w granicach Korony i Litwy (bez diecezji wrocławskiej i lubuskiej⁴²) wraz z diecezjami chełmińską i warmińską. Choć, według obliczeń dla krótkiego pontyfikatu Pawła II (1464-1471), Polacy stanowili tylko ok. 1,3% ogółu wypromowanych kleryków⁴³, to w omawianych rękopisach udało się znaleźć łącznie ok. 202 przedstawicieli polskiego kleru (wliczając w to 5 biskupów), z których wielu przyjęło po kilka stopni święceń. Liczba osób jest przybliżona ze względu na trudności z identyfikacją, spowodowane ułomnością źródeł. Papiescy pisarze nagminnie zniekształcali polskie nazwy miejscowe i osobowe, często pomijali beneficja, a nawet nazwy diecezji, które również były zniekształcane lub mylone, np. nieustannie mylono diecezję wrocławską i włocławską (niekiedy zapisywaną dwuznacznie: *Wlatislaviensis*). Nazwiska duchownych, którzy przyjmowali święcenia w kolejnych następujących po sobie terminach kanonicznych, były często skracane, pozbawiane ważnych ele-

³⁹ Z. Hleďík o v á, Svěcení, s. 17, pisze, że w *Libri formatarum* są również potwierdzenia święceń wydane przez biskupów dokonujących promocji *extra tempora*; chodzi jej jednak raczej o zapiski informujące o udzielonych przez biskupów święceniach (np. LF 1, k. 33r; LF 2, k. 88r; LF 4, 12r), a nie o właściwe formaty. Sam nie zauważyłem żadnej formaty wystawionej przez biskupa, acz uwagę koncentrowałem przede wszystkim na wyszukiwaniu Polaków, a nie na wystawcach format.

⁴⁰ W innych rodzajach źródeł papieskich termin *clericus* był często stosowany szerzej, także w odniesieniu do subdiakonów i diakonów.

⁴¹ O procedurach przy nadawaniu biskupstw zob. M.D. K o w a l s k i, Proventus Camerae Apostolicae debiti. Opłaty duchowieństwa polskiego na rzecz papieża w latach 1417-1484, Kraków 2010.

⁴² Duchowni śląscy stanowią grupę o podobnej liczebności, co grupa polska. Uwzględniali ich A. P o ř í z k a, Ordinandi, oraz Z. Hleďík o v á, Svěcení.

⁴³ K. S a l o n e n, J. H a n s k a, Entering, s. 216.

mentów, a w skrajnych przypadkach w ostatnim terminie zostawało już tylko imię własne i imię ojca⁴⁴. Dodatkowym utrudnieniem jest pismo, niestaranna i czasami nieczytelna kursywa renesansowa. W efekcie wielu osób nie udało się zidentyfikować, ale bez wątpienia w przyszłości będą możliwe kolejne ustalenia, zwłaszcza po opublikowaniu źródeł papieskich z okresu po 1471 r., co ujawni supliki o zezwolenie na promocję *extra tempora*, zawierające poprawniejsze wersje polskich nazw.

Spośród ok. 197 duchownych (bez biskupów) zdecydowana większość pochodziła ze starych diecezji na obszarze Korony: poznańskiej (52 osoby), krakowskiej (39), gnieźnieńskiej (29), płockiej (21), wrocławskiej (18), pozostałe zaś reprezentowane były znacznie słabiej: wileńska (3), przemyska (8), lwowska (1), mołdawska (1), chełmińska (7), warmińska (13). Polskich zakonników odnotowano tylko czterech⁴⁵. Największa grupa (88 osób) przyjęła święcenia za czasów Eugeniusza IV i Mikołaja V w latach 1431-1455, a sporo osób (23) wypromowano też za Pawła II. Część promowanych należała do elitarnej grupy kleru katedralnego (Jan z Głowiny, Jan z Leszna, Mikołaj z Bedlna, Mikołaj Czepel, Stanisław Świradzi i in.), ale większość stanowili „zwykli” klerycy. Niektórzy przyjęli święcenia podczas dłuższego pobytu w Rzymie (np. podczas studiów⁴⁶), inni zapewne przebywali tam tylko przez krótki czas. W pierwszej części omawianego okresu zdecydowanie przeważały ordynacje w terminach kanonicznych i często przyjmowano tylko jeden stopień święceń. W późniejszym okresie coraz liczniejsze są przypadki przyjmowania kilku święceń *extra tempora*, w odstępie zaledwie paru dni⁴⁷.

KATALOG WYŚWIĘCONYCH

Informacje o duchownych wyświęconych w Kurii Rzymskiej podano w następującym układzie: imię i pozostałe elementy w wersji zidentyfikowanej (w nawiasie wersja źródłowa, a w razie kilku różniących się wersji, oddzielone są one ukośnikiem); stopień święceń i data ich przyjęcia (w nawiasie podano dzień tygodnia, oddawany oczywistym do rozwiązania skrótem, jeśli zaś święcenia miały miejsce w terminach kanonicznych, to podano także odpowiedni *introitus*); sygnatura archiwalna. Miejsce przyjęcia święceń podawane jest tylko wtedy, gdy ceremonia odbywała się poza Rzymem. Jeśli informacja pochodzi z wykazu ordynowanych, to podany jest tylko numer tomu LF i karta, jeśli zaś pochodzi z formaty, to w nawiasie odnotowano ten fakt, podając też datę dokumentu. Na końcu znajduje się odsyłacz do ewentualnej edycji źródłowej (przede wszystkim Repertorium Germanicum). Dla oszczędności miejsca pominięte zostały informacje o osobie udzielającego promocji biskupa i kościele, w którym miała miejsce ceremonia. Były to okoliczności całkowicie przypadkowe

⁴⁴ Zob. np. Katalog, nr 16, 74, 84, 146.

⁴⁵ Uwzględniony został ponadto Tomasz syn Pawła, kleryk diecezji wrocławskiej, posiadający beneficjum w diecezji krakowskiej.

⁴⁶ Zob. M.D. K o w a l s k i, Polnische Studenten im Rom der frühen Renaissance (1450-1500), in: Studieren im Rom der Renaissance, Zürich 2020, s. 163-189.

⁴⁷ Jerzy Gasztold przyjął święcenia od M do P w ciągu 12 dni, Jan z Drohobycza doszedł od T do P w 19 dni, a pleban Stanisław syn Mateusza – w tydzień, natomiast Jakub Bujnowski przyjął T, M i S jednego dnia, a D po tygodniu.

z punktu widzenia wyświęcanego. Wiadomości tego typu mogą być przydatne co najwyżej w badaniach nad funkcjonowaniem Kurii, ale potrzebne byłyby informacje kompletne, a nie *selecta* związane z Polakami. Najogólniej można stwierdzić, że święceń w Kurii udzielali biskupi tytularni lub ordynariusze ubogich włoskich diecezji, zwykle w kościołach w pobliżu swego miejsca zamieszkania lub w którejś z kaplic Bazyliki św. Piotra. Świecenia *extra tempora*, mające kameralny charakter, odbywały się niekiedy w kaplicy w rezydencji biskupa⁴⁸. Katalog podany jest w układzie alfabetycznym (według imion), a na końcu znajduje się konkordancja chronologiczna.

Skróty: abp – arcybiskup; acol. – acolitus; bp – biskup; can. – canonicus; cler. – clericus; d. – dioecesis; diac. – diaconus; eccl. – ecclesia; ep. – episcopus; kan. – kanonik; par. – parochialis; prep. – praepositus, prepozyt; presb. – presbyter; scol. – scholaris. Stopnie święceń: A – akolitat; D – diakonat; M – cztery święcenia niższe; P – prezbiterat; S – subdiakoniat; T – tonsura.

Nazwy diecezji: Crac. – Cracoviensis; Gnez. (Gnes.) – Gneznensis; Pozn. (Posn.) – Poznaniensis; Wład. – Wladislaviensis; Wrat. – Wratislaviensis.

A. Konsekracje biskupów

1. **Antoni** tytularny bp Athyry (*Antonius ep. Naturensis*), bp pomocniczy gnieźnieński⁴⁹. Konsekracja 5 VIII 1470 (nd.) w Rzymie w kościele Santa Maria sopra Minerva przez Jakuba bpa Sant'Angelo dei Lombardi, w asyście bpów Caserty i Brugnato – LF 5, k. 26v (formata z 8 VIII 1470).

2. **Jan [Wątróbka ze Strzelec]** abp lwowski (*Iohannes electus Leopoliensis*). Konsekracja 20 V 1481 w Rzymie w kościele s. Bernardo prope Colicinan Montium przez Stefano Taleazziego abpa Baru (w Czarnogórze), w asyście Andrzeja Jamometiça abpa Krainy i Giuliano Maffei bpa Bertinoro – LF 7, k. 14v (formata z 20 V 1481)⁵⁰.

3. **Szymon [Dobriolanus]** bp mołdawski (*Simon ep. Moldavien.*). Konsekracja 28 XII 1488⁵¹ w Rzymie, w kościele San Trifone in Posterula przez Tito Veltri bpa Castro, w asyście dwóch innych biskupów – LF 9, k. 71v.

4. **Marcin syn Jana** bp miednicki⁵² (*Martinus Io(hannis) electus Mednicen.*). Konsekracja 18 XI 1492 (nd.) w Rzymie *in capella Sancte Trinitatis* przez Giovanniego

⁴⁸ K. Salonen, J. Hanska, *Entering*, s. 178-195.

⁴⁹ P. Czaplowski, Tytularny episkopat w Polsce średniowiecznej, *Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego* 40, 1914, s. 152-153; K.R. Prokop, Biskupi pomocniczy w diecezjach polskich w dobie przedtrydenckiej (2. poł. XIII – 1. poł. XVI w.), *Kraków* 2002, s. 195-196.

⁵⁰ Dotychczas w literaturze przyjmowano inne okoliczności jego konsekracji biskupiej. T. Pirawski, *Relatio status almae archidioecesis Leopoliensis*, wyd. K.J. Heck, Leopoli 1893, s. 44, podał, że Jan Strzelecki z domu Toporów uzyskał arcybiskupstwo dzięki bratu, Stanisławowi Strzeleckiemu wojewodzie bełskiemu, konsekrowany został w Krakowie w obecności króla i senatu, a do Lwowa przybył w końcu 1481 r.

⁵¹ W źródle: 1489, ale chodzi tu o rok liczony *a Nativitate*.

⁵² G. Błaszczyk, *Diecezja żmudzka od XV do początku XVII wieku*. Ustrój, Poznań 1993, s. 47-49 (bez wzmianki o konsekracji w Rzymie).

Rossi bpa Alatri, w asyście Guglielmo da Speloncato OFM bpa Sagony (na Korsyce) i Donato Della Torre bpa Veglia (w Chorwacji) – LF 11, k. 22r (formata z 22 XI 1492⁵³).

5. **Mikołaj Krapitz (Chrapicki)**⁵⁴ bp chełmiński (*Nicolaus Crapitz electus Culmen.*). Kardynał Raffaele Riario kamerariusz papieski mandatem z 7 X 1496 polecił Janowi de Castro bpowi Szlezewiku, przebywającemu w Kurii, dokonanie konsekracji Mikołaja⁵⁵ – LF 11, k. 179r.

B. Świecenia duchownych

6. **Adam syn Marcina** (*Adam Martini Pozn. d.*). T+M: 21 IX 1499 (sb. *Sitientes*) – LF 12, k. 60v.

7. **Aleksander Sculteti [z Tczewa]**⁵⁶, m.in. kan. warmiński (*Alexander Sculteti Tarbaten., Ozilien., Revalien. et Warmien. ecclesiarum can. prebendatus*). D: 18 VI 1519 [akta Wikariatu Rzymskiego] (Klerycy z ziem polskich, s. 32), P: 29 VIII 1519 (pn.), na mocy dyspensy z 20 V 1519 – LF 13, k. 126v (formata bez daty).

8. **Andrzej syn Piotra z Biecza [Bejse?]** (*Andreas Petri de Beys Crac. d.*). S: Florencja 17 XII 1435 (sb. *Veni et ostende*) – LF 2, k. 22v (RG V, nr 304).

9. **Andrzej syn Piotra z Chroście**⁵⁷ (*Andreas Petri de Coscycze scol. Ploc. d.*). T: 19 IX 1472 (sb. *Venite adoremus*) – LF 6, k. 74r.

10. **Andrzej syn Marcina z Czerlenina [?]** (*Andreas Martini de Czeuerino Gnes. d.*). S: Bolonia 2 VI 1436 (sb. *Caritas Dei*) – LF 2, k. 33v (RG V, nr 281).

11. **Andrzej syn Filipa** (*Andreas Philippi Crac. d.*). T: 14 III 1472 (sb. *Sitientes*) – LF 6, k. 33r.

12. **Andrzej syn Macieja z Gocłowa**⁵⁸, pleban w Pomiechowie (*Andreas Mathie de Goczlowo rector par. eccl. in Pomnichowo, acol. Ploc. d.*). S: 6 VIII 1430 (nd.),

⁵³ W rękopisie pomyłkowo: MCCCCLXXX, ale dalej podano też: *anno primo* Aleksandra VI.

⁵⁴ A. Mańkowski, Chrapicki (Crapicz, Crapitz) Mikołaj, w: *Polski słownik biograficzny* (dalej cyt.: PSB), t. XIII (1967-1968), s. 435; *Słownik biograficzny kapituły warmińskiej*, Olsztyn 1996 (dalej cyt.: SBKW), s. 129-130.

⁵⁵ Pod mandatem kamerariusza notariusz dopisał: *Satisfecit de iuribus Camere*, co oznaczało, że Mikołaj Krapitz zapłacił należne serwicia i nic nie stoi na przeszkodzie udzieleniu mu sakry, zob. wyżej, przyp. 41.

⁵⁶ Aleksander Sculteti, przyjaciel Mikołaja Kopernika. Szesnastowieczna rzeczywistość w kontekście wielkich uczonych, red. J.M. Ziółkowski, Tczew 2020; J. Sikorski, Sculteti Aleksander, w: PSB XXXVI (1995-1996), s. 88-91; SBKW, s. 219-220.

⁵⁷ Zob. RG X, nr 381 (gdzie brak tej zapiski) oraz Monumenta Poloniae Vaticana, t. X, wyd. M.D. Kowalski, Kraków 2002, indeks, gdzie zapisy *Croscicze* lub podobne. Ze względu na bardzo powszechne imię nie można wykluczyć, że jest to Andrzej syn Piotra z Goszczyc.

⁵⁸ A. Radziwiński, Prałaci i kanonicy kapituły katedralnej plockiej w XIV i I poł. XV w., t. I-II, Toruń 1991-1993, tu t. II, s. 37-38.

D: 10 VIII 1430 (czw.), P: 13 VIII 1430 (nd.) – LF 1, k. 33r [formata z 13 VIII 1430] (RG IV, kol. 95).

13. **Andrzej Heckt** (*Andreas Heckt Warmien. d.*). T: 14 III 1472 (sb. *Sitientes*) – LF 6, k. 33r (RG X, nr 346).

14. **Andrzej syn Jana z Krakowa**, pleban w Górcie (*Andreas Iohannis de Cracovia r(ector) par. eccl. in Gorka Crac. d.*). P: 22 III 1455 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 100v.

15. **Andrzej Łaski**, pleban w Lelowie [?]⁵⁹ (*Andreas Lasky rector par. eccl. in Lel-deda Cracouuien. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 9 VII 1496 przyjął S: 17 VII 1496 (nd.), D: 24 VII 1496 (nd.), P: 25 VII 1496 (pn.) – LF 11, k. 175r (formata bez daty)⁶⁰.

16. **Andrzej syn Pawła z Mlochowa**⁶¹, pleban w Świerżach (*Andreas Pauli de Mloch-ow rector par. eccl. in Swzze Crac. d. / Andreas Pauli*). S: 23 XII 1452 (sb. *Veni et ostende*), D: 24 II 1453 (sb. *Intret*), P: 17 III 1453 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 67v, 70r, 73r (RG VI, nr 201).

17. **Andrzej syn Mikołaja** (*Andreas Nicolai scol. Posn. d.*). T+M: 20 IX 1466 (sb. *Venite adoremus*) – LF 4, k. 51rv (RG IX, nr 217).

18. **Andrzej z Polski** (*Andreas de Polonia Gnez. d.*). T: 26 V 1453 (sb. *Caritas Dei*) – LF 3, k. 76r (RG VI, nr 204).

19. **Andrzej z Gąsiorowa** [?] (*Andreas de Rausisraw scol. Pozn. d.*). T: 20! XII 1489⁶² (sb. *Veni et ostende*) – LF 9, k. 139v.

20. **Andrzej syn Michała z Szamotuł** (*Andreas Michaelis de Schamotuli Pozn. d.*). S: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50r (RG V, nr 285).

21. **Andrzej z Wolsztyna**, pleban kościoła św. Katarzyny w Wolsztynie⁶³ (*Andreas Vollestin scol. Pozn. d. / Andreas de Nollestin / Andreas Wolstyn rector par. eccl. s. Catherine Pozn.*). T+M: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.), na mocy papieskiej dyspensy,

⁵⁹ W 1492 plebanem w Lelowie był Bernard z Lubrańca, a w 1503 r. Paweł (Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu, cz. III, Kraków 1994-2003, s. 504-505).

⁶⁰ Na stronie znajduje się szereg zapisek (regestów format) bez podania dat poszczególnych dokumentów.

⁶¹ Słownik historyczno-geograficzny ziemi warszawskiej w średniowieczu, Warszawa 2013, s. 159.

⁶² Sobota *Veni et ostende* wypadła 19 XII 1489 r. (20 XII zaś w 1488 r.).

⁶³ Zapis sugeruje, że Andrzej był plebanem w kościele św. Katarzyny w Poznaniu, ale poznański kościół pod tym wezwaniem należał do dominikanek. Kościół w Wolsztynie miał wezwanie NMPanny, ale parafia ta wyrosła po lokacji miasta z wcześniejszej parafii w Komorowie, gdzie był kościół św. Katarzyny (Słownik historyczno-geograficzny województwa

otrzymanej już 13 IV 1495, przyjął S: 23 IV 1495 (czw.), D: 25 IV 1495 (sb.), P: 26 IV 1495 (nd.) – LF 11, k. 90v (formata z 26 IV 1495), 102rv.

22. **Augustyn** (*frater Augustinus...*⁶⁴ Pozn. d.). P: 4 IV 1450 (Wlk. Sb.) – LF 3, k. 40r (RG VI, nr 354).

23. **Augustyn Wierzynek** (*Augustinus Wirsinch scol. Crac. d. / Augustinus Wirsinch cler. Crac. d.*). T+M: 6 IV 1454 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 85r (RG VI, nr 363).

24. **Baltazar syn Jana ze Lwowa** (*Baltasar Iohannis de Leopole*). P: 21 XII 1454 (sb. *Veni et ostende*) – LF 3, k. 95v.

25. **Baltazar syn Wicharda** (*Baldhasar Wichardi Warmien. d.*). T+M⁶⁵: 29⁶⁶ III 1449 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 28v (RG VI, nr 388).

26. **Bartłomiej Ketzemer z Fromborka** (*Bartholomeus Ketzemer de Frauwenberg scol. Warmien. d.*). T+M: 17 III 1453 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 71rv (RG VI, nr 405).

27. **Bartłomiej syn Jana z Kaczyna**, pleban w Goworowie⁶⁷ (*Bartholomeus Iohannis de Cazyno rector par. eccl. in Govorovo Ploc. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 28 VI 1482 przyjął S: 14 VII 1482 (nd.), D + P⁶⁸: 17 VII 1482 (śr.) – LF 7, k. 60v (formata z 17 VII 1482).

28. **Bernard Sculteti [z Lęborka]**⁶⁹ (*Bernardus Sculteti scol. Wlad. d. / Bernardus Sculteti cler. Wlad. d.*⁷⁰). T: 19 XII 1472 (sb. *Veni et ostende*), M: 16 VI 1481 (sb. *Caritas Dei*) – LF 6, k. 87r; LF 7, k. 20r; LF 11, k. 133r [formata z 23 III 1496 dotycząca T i M] (RG X, nr 890).

29. **Borzysław syn Jana z Kownatów**⁷¹, pleban w Kościelcu (na Kujawach?) i wikariusz w katedrze plockiej (*Borylaus Iohannis de Corenati rector par. eccl. in Costcelec*

poznańskiego w średniowieczu, Wrocław 1982 – Poznań 2019, tu cz. II, s. 279-281, cz. V, s. 833).

⁶⁴ W rękopisie po imieniu pozostawiona luka.

⁶⁵ Być może jego nazwisko (bez diecezji) wśród przyjmujących tonsurę znalazło się przez pomyłkę, już 14 VI 1445 otrzymał bowiem papieską ekspektatywę (RG VI, nr 388).

⁶⁶ W nagłówku listy podano 18 III 1449 (*XVIII^a mensis Marci anno etc. MCCCCXLIX^o, ind. XII^a, pontificatus etc. anno tercio*), ale w 1449 r. sobota *Sitientes* wypadła 29 marca, zaś 18 marca był wtorek, a trzeci rok pontyfikatu Mikołaja V rozpoczynał się dopiero 19 III 1449 r.

⁶⁷ Słownik historyczno-geograficzny ziemi warszawskiej, s. 123.

⁶⁸ *ad diaconatus et presbyteratus simul et semel*.

⁶⁹ T. B o r a w s k a, H. R i e t z, Z Kaszub do Wiecznego Miasta. Bernard Sculteti (ca 1450-1518), kurialista i przyjaciel Mikołaja Kopernika, Toruń 2019; SBKW, s. 220-221.

⁷⁰ Poprawione z pierwotnego: *Wratislaviensis*. 21 XII 1482 cztery niższe święcenia przyjął Bernard Sculteti kleryk diecezji wrocławskiej (LF 7, k. 70r), ale chodzi tu najpewniej o innego duchownego, związanego ze Śląskiem (RG X, nr 890, obie zapiski przypisuje jednej osobie).

⁷¹ Immatrykulowany w Krakowie w 1472 r. jako Borzysław *de Kownati* (Metryka Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400-1508, wyd. A Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska, R. Grzesik,

Wrāt.! d.⁷². *et vicarius perp. in eccl. Ploc.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 20 IV 1482 przyjął S: 26 V 1482 (nd.), D: 27 V 1482 (pn.), P: 28 V 1482 (wt.) – LF 7, k. 58r [formata z 28 V 1482] (RG X, nr 987).

30. **Burchard Stenenhagus**, altarysta w kościele NMP w Gdańsku (*Burchardus Stenenhagus cler., capellanus perpetuus ad altare s. Hedwigis in eccl. B. Marie oppidi Gdantzier Wrāt.!* d.). S: 6 III 1491 (nd.), D: 7 III 1491 (pn.), P: 13 III 1491 (nd.) – LF 10, k. 59r (formata z 13 III 1491).

31. **Dobrogost syn Marcina z Krzyżanowa**⁷³, prep. kolegiaty w Głuszynie (*Dobrogostius, prep. in Glusziina Pozn. d. / Dobrogostius Martini prep. in (G)luszyna Pozn. d. / Dobrogostiws prep. eccl. collegiate in Gluwsina Pozn. d.*). S: 20 III 1451 (sb. *Intret*), D: 10 IV 1451 (sb. *Sitientes*), P: 24 IV 1451 (Wlk. Sb.) – LF 3, k. 45v, 48r, 50v (RG VI, nr 1026).

32. **Dominik syn Augustyna z Brodów** [?] (*Dominicus* [?] *Augustini de Barbis scol. Plocen.* [?])⁷⁴. T: 27 III 1490 (sb. *Sitientes*) – LF 9, k. 163r.

33. **Dymitr z Sienna**⁷⁵ (*Demetrius de Senno archid. Gnez.*). D: 1 III 1455 (sb. *Intret*) – LF 3, k. 99r (RG VI, nr 996).

34. **Dziersław syn Michała z Karnic**, scholastyk płocki i kan. krakowski⁷⁶ (*Derslaus Michaelis de Carnicze scolasticus Ploc. et can. Crac.*). Dziersław, który niegdyś przyjął w Kurii subdiakonat, na mocy papieskiej dyspensy z 25 VI 1470⁷⁷ przyjął D: 8 VII 1470 (nd.), P: 15 VII 1470 (nd.) – LF 5, k. 41v [formata z 16 VII 1470] (RG IX, nr 1009).

35. **Enoch Kobelau**⁷⁸ (*Enoch de Cobelaw prep. Warmien. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 21 XII 1474 przyjął S: 5 I 1475 (czw.), D: 8 I 1475 (nd.), P: 15 I 1475 (nd.) – LF 6, k. 200v [formata z 15 I 1475] (RG X, nr 1991).

Kraków 2004, t. I, s. 355, nr 72e/020), w bulli z 21 XI 1481 r. jako Borzysław *de Cownathi* (AAV, Reg. Lat. 819, k. 246v-248r; RG X, nr 987). Chodzi chyba o Kownaty na Mazowszu.

⁷² Najpierw napisano *Plocen. dioc.*, po czym przekreślono nazwę diecezji i na marginesie dano: *Wratislaviēn*. Borzysław otrzymał 17 XI 1481 ekspektatywę na kanonię kruszwicką oraz beneficja należące do kolacji biskupa płockiego, biskupa włocławskiego i kapituły kruszwickiej (RG X, nr 987). Chodzi więc zapewne o diecezję włocławską, a zatem o Kościelec na Kujawach.

⁷³ A. J a b ł o Ń s k a, Kapituła nieujowska do początku XVI wieku, Kielce 2005, s. 141-142.

⁷⁴ Odczyt niepewny, forma *de Barbis* może też oznaczać nazwisko Barbi.

⁷⁵ W. B u k o w s k i, Sienieński Dymitr, w: PSB XXXVII (1996-1997), s. 173-174.

⁷⁶ M.D. K o w a ł s k i, Dlaczego warto było zostać kolektorem? Kariery papieskich kolektorów generalnych w Polsce w XV wieku, *Roczniki Historyczne* 80, 2014, s. 148-149. Dziersław był duchownym diecezji poznańskiej (*Bullarium Poloniae*, wyd. I. Sułkowska-Kurasiowa, S. Kuraś, t. V-VII, Romae-Lublińi 1995-2006, tu t. VII, nr 535; *Monumenta Poloniae Vaticana*, t. X, nr 809).

⁷⁷ BP VII, nr 833.

⁷⁸ SBKW, s. 115-116.

36. **Feliks Woźnicki**, pleb. w Grocholicach (*Felix Vosniczhii acol. Gnez. d., rector par. eccl. in Grocholicze dicte d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 25 VI 1520 przyjął S: 18 VIII 1520 (sb.), D: 19 VIII 1520 (nd.), P: 20 VIII 1520 (pn.) – LF 13, k. 146v (formatą bez daty).

37. **Franciszek syn Wojciecha** (*Franciscus Alberti cler. Pozn. d.*). M: 4 VI 1486 (nd.) – LF 8, k. 85v (formatą z [11 VI]⁷⁹ 1486).

38. **Gabriel z Brzeźna**, pleban Nowym Stawie i Elblągu (*Gabriel de Bryersze cler. Culmen. d., [in] Neworteich Pomezanien. et Elbingk Wormien. diocesum par. ecclesiarum rector*). Na mocy papieskiej dyspensy z 12 II 1482 przyjął S: 17 II 1482 (nd.), D: 22 II 1482 (pt.), P: 24 II 1482 (nd.) – LF 7, k. 44r [formatą z 24 II 1482] (RG X, nr 2395, z błędami).

39. **Grzegorz syn Jana z Krakowa [z Kleparza]**⁸⁰ (*Gregorius Iohannis / mgr Gregorius de Cracovia*). S: 13 IV 1471 (Wlk. Sb.), D: 8 VI 1471 (sb. *Caritas Dei*) – LF 5, k. 56v, 66r (RG IX, nr 1726).

40. **Grzegorz syn Konrada** (*Gregorius Conradi Culmen. d.*). T: 24 II 1453 (sb. *Intret*) – LF 3, k. 69r (RG VI, nr 1644).

41. **Henryk syn Jana z Włocławka [Wrocławia?]** (*Henricus Iohannis de Wradisla- via*). T: Ferrara 20 IX 1438 (sb. *Venite adoremus*)⁸¹ – LF 2, k. 64r (RG V, nr 2884).

42. **Hieronim de Tarnisio** (*Ieronimus de Tarnisio scol. Pozn.*⁸² / *Ieronimus de Tani- sio*). T+M: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.) – LF 11, k. 102rv.

43. **Wacław syn Jakuba** (*Vincislaus Iacobi scol. Culmen. d.*). T: 23 XII 1486 (sb. *Veni et ostende*) – LF 8, k. 106v.

44. **Imram Wątróbka ze Strzelec**, kan. krakowski (*Ingramus de Stzelze can. Crac.*). S: 11 IV 1433 (Wlk. Sb.) – LF 1, k. 45v (RG V, nr 3791).

⁷⁹ Pisarz pominął datę dzienną, ale poprzednia formatą Zygmunt z Targowiska, który przyjął święcenia razem z Franciszkiem, ma datę 11 VI, a następna – 8 VI.

⁸⁰ M.D. K o w a l s k i, Grzegorz z Krakowa – polski astrolog na papieskim dworze, w: *Narodziny Rzeczypospolitej. Studia z dziejów średniowiecznych i wczesnonowożytnych*, Kraków 2012, s. 1155-1162. Grzegorz przebywał w Rzymie od 1466 jako *familiaris* i astrolog papieskiego wicekamerariusza Vianese Albergatiego i zmarł w Mieście jesienią 1471 r. Na tożsamość syna Jana oraz mistrza z Krakowa wskazują bliskość czasowa i rodzaj przyjętych święceń.

⁸¹ W rękopisie: *Exultate Deo*, ale taki intorit odpowiada środzie Suchych Dni wrześniowych, która wypadła 17 IX 1438 r.

⁸² Wraz z 6 innymi duchownymi (nr 110, 133, 137, 155, 159, 168) ujęci klamrą jako *scolar(es) Poznan. et [!]*.

45. **Jakub syn Stanisława Bujnowski**, altarysta w kościele par. w Unikowie⁸³ (*Iacobus Stanislay Bynnowszky scol. Gnisnen. d., perpetuus capellanus seu altarista ad altare s. Catherine virg. in villa Unkow dicte d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 26 VII 1499 przyjął T+M+S: 28 VII 1499 (nd.), D: 4 VIII 1499 (nd.) – LF 12, k. 61v, 62r, 63v, 65v.

46. **Jakub syn Dominika** (*Iacobus Dominici scol. Vlad. d.*). T: 18 XII 1490 (sb. *Veni et ostende*) – LF 10, k. 37v.

47. **Jakub Helifer** (*Iacobus Helifer Wladi(s)lavien. cler.*). A+M: 17 XII 1446 (sb. *Veni et ostende*) – LF 2, k. 151r (RG V, nr 3641).

48. **Jakub syn Ottona** (*Iacobus Ote scol. Ploc. d.*). T: 31 V 1466 (sb. *Caritas Dei*) – LF 4, k. 44r.

49. **Jakub Potulski** (*Iacobus Potulski rector ad altare Omnium Sanctorum in Russia / Iacobus Potuski*). Na mocy papieskiej dyspensy z 12 I 1492 przyjął S: 5 II 1492 (nd.), D: 12 II 1492 (nd.), P: 2 XII 1492 (nd.) – LF 11, k. 22v (formata z 3 XII 1492).

50. **Jakub Skryba z Belżyc** [?] (*Iacobus Scriba del Belsinisa Crac. d.*). T+M: 22 XII 1453 (sb. *Veni et ostende*) – LF 3, k. 80v, 81r. Przed przyjęciem święceń, 13 XI 1453, uzyskał dyspensę od przeszkód kanonicznych wynikających z faktu, że w walkach przeciwko Turkom mógł zabić lub zranić przeciwników (BP VI, nr 759; RG VI, nr 2404).

51. **Jakub Vast**, wikariusz od św. Piotra w Gdańsku (*Iacobus Vast cler. Wlad. d., vicarius s. Petri in Danzig eiusdem d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 21 IV 1489 przyjął S: 25 IV 1489 (sb.), D: 26 IV 1489 (nd.), P: 3 V 1489 (nd.) – LF 9, k. 96v (formata z 3 V 1489).

52. **Jakub syn Jana z Waliszewa**⁸⁴, pleban w Święciechowej (*Iohannes Iacobi de Walischewo cler. Pozn. d., rector par. eccl. de Swyanczechowo Pozn. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 4 V 1472 przyjął S: 10 V 1472 (nd.) – LF 6, k. 76v (formata z 10 V 1472). – 8 X 1472 otrzymał dymisorię, zezwalającą na przyjęcie D i P od własnego ordynariusza – LF 6, k. 77r (RG X, nr 4232); wcześniej, 13 V 1471, obecny wtedy w Kurii, uzyskał zgodę na 5 lat zwłoki w przyjęciu wyższych święceń (BP VII, nr 905).

⁸³ W Unikowie w ziemi sieradzkiej plebanem był w 1511 r. Stanisław Bujnowski ze wsi Bujny w tej samej parafii (Jana Łaskiego *Liber beneficiorum diecezji gnieźnieńskiej*, wyd. J. Łukowski, t. I, Gniezno 1880, s. 422-424).

⁸⁴ W cytowanych tu wpisach jest zarówno *Iohannes Iacobi* (k. 76v), jak i *Iacobus Iohannis* (k. 77r), ale w RG X, nr 4232, gdzie wykorzystano też dwie supliki, za podstawową wersję przyjęto *Iacobus Iohannis*.

53. **Jakub z Wilamowa** (*Iacobus de Billanovo! scol. Gnez. d.*). T+M: 27 VIII 1486 (nd.) – LF 8, k. 96r (formata z 27 VIII 1486).

54. **Jakub syn Piotra z Wyganowa (Młodszy)**⁸⁵, pleban w Buku (*Iacobus Petri de Wiganova rector par. eccl. in Bouk Pozn. d.*). S: 29⁸⁶ III 1449 (sb. *Sitientes*), D: 12 IV 1449 (Wlk. Sb.) – LF 3, k. 29rv (RG VI, nr 2386).

55. **Jakub Wysocki** (*Iacobus Biszoczki scol. Crac. d.*⁸⁷). T: 22 IX 1487 (sb. *Venite adoremus*) – LF. 8, k. 165v.

56. **Jan syn Jakuba z Besku** (*Iohannes Iacobi de Bessky Gnez. d.*). S: 26 V 1453 (sb. *Caritas Dei*) – LF 3, k. 76v. Kilka dni później, 2 VI 1453, Jan otrzymał roczną prolongatę terminu przyjęcia kolejnych święceń (BP VI, nr 703), a 27 VIII 1454 [?]⁸⁸, wciąż przebywając w Kurii, dymisorię z pozwoleniem na przyjęcie D i P od arcybpa gnieźnieńskiego lub innego bpa z prowincji gnieźnieńskiej (LF 3, k. 87r; RG 6, nr 3100).

57. **Jan z Bystrzycy** (*Iohannes de Bistricza cler. Crac. d.*). S: Florencja 12 III 1435 (sb. *Intret*), D: Florencja 2 IV 1435 (sb. *Sitientes*), P: Florencja 16 IV 1435 (Wlk. Sb.) – LF 1, k. 51v, 54r; LF 2, k. 9r, 11v (RG 5, nr 4016).

58. **Jan syn rzeźnika** (*Iohannes Carnifices! Pozn. d.*). P: 4 III 1452 (sb. *Intret*) – LF 3, k. 58v (RG VI, nr 2677).

59. **Jan syn Piotra z Dębicy** (*Iohannes de Dambissa filius Petri d. Crac.*). T+M: 6 IV 1454 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 85rv (RG VI, nr 3365).

60. **Jan syn Mikołaja z Drohobycza** (*Iohannes Nicolai de Drohabicz scol. Primi-slien. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 30 III 1482 przyjął T+M: 9⁸⁹ IV 1482 (wt. wielkanocny), S: 14 IV 1482 (nd.), D: 23 IV 1482 (wt.), P: 25 IV 1482 (czw.) – LF 7, k. 50v-51r (formata z 26 IV 1482).

61. **Jan syn Jakuba z Gorzyc** (*Iohannes Iacobi de Gortzzytza scol. Ploc. d.*). T: 5 I 1487 (pt.) – LF 8, k. 108r (formata z 5 I 1487).

62. **Jan Hamidren**, prebendarz na zamku w Kórniku (*Io[hannes] Hamidren can. eccl. B. Marie Virg. in castro Kurnick Posnanien. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 6 V

⁸⁵ P. Dembiński, *Poznańska kapituła katedralna schyłku wieków średnich. Studium prozopograficzne 1428-1500*, Poznań 2012, s. 404-406.

⁸⁶ W rękopisie błędnie 18 III 1449, zob. przyp. 66.

⁸⁷ Obok na marginesie: *solvit tres*.

⁸⁸ Listy wyświęconych wpisane przed i po dymisorii dla Jana pochodzą kwietnia 1454 r., więc być może dokument pochodził z 1453 r. i został wpisany z dość dużym opóźnieniem i pod błędną datą.

⁸⁹ W formacie: *die VIII presentis mensis Aprilis, qua fuit festum Pasce*; w 1482 r. Wielkanoc wypadała 7 IV.

1496 przyjął S: 15 V 1496 (nd.), D: 20 V 1496 (pt.), P: 22 V 1496 (nd.) – LF 11, k. 139v (formata z 22 V 1496).

63a. **Jan syn Stanisława [z Koskowa]**, kan. plocki⁹⁰ (*Iohannes Stanislav can. eccl. Ploc.*). S: Florencja 24 IX 1435 (sb. *Venite adoremus*) – LF 2, k. 19r.
zapewne identyczny z:

63b. **Jan syn Stanisława**, kan. włocławski (*Iohannes Stanislai can. Vratislaviensis d.*). D: Ferrara 8 III 1438 (sb. *Intret*) – LF 2, k. 55v.

64. **Jan syn Abrahama z Krosny**⁹¹, pleban w Goworowie (*Iohannes Habrae de Crosmia rector par. eccl. in Goworowo Ploc. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 4 V 1474 przyjął S: 15 V 1474 (nd.), D: 19 V 1474 (czw.), P: 20 V 1474 (piątek) – LF 6, k. 161r (formata z 20 V 1474).

65. **Jan [syn Rafała] z Leszna [Starszy]**⁹², prep. kruszwicki (*Iohannes de Lesno prep. Crusvicen.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 16 II 1475 przyjął M+S: 22 VII 1475 (sb.), D: 23 VII 1475 (nd.) – LF 7, k. 84r (formata z 23 IV 1483). W 1483 r. otrzymał zgodę papieską na przyjęcie *P extra tempora* (RG X, nr 6264-6266).

66. **Jan syn Jana z Lidzbarka Warmińskiego** (*Iohannes Iohannis tabernatoris de Heylisberg cler. Wormicen. d.*). Otrzymał 4 XII 1436 dymisorię zezwalającą na przyjęcie A i wszystkich wyższych święceń od dowolnego biskupa – LF 2, k. 29r (RG V, nr 4946).

67. **Jan z Litwy** [?] (*Iohannes de Litifanio scol. Villnensis d.*). T: 20 XII 1466 (sb. *Veni et ostende*) – LF 4, k. 54r.

68. **Jan Loef** (*Iohannes Loef Warmien. d.*). T+A: 11 IV 1433 (Wlk. Sb.) – LF 1, k. 45r (RG V, nr 5044).

69. **Jan syn Floriana z Lutomierska**, pleban w Rzgowie (*Iohannes Floriani de Lutomyrsko rector par. eccl. in Rzgow Gnez. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 14 III 1482 przyjął S: 23 IV 1482 (wt.), D: 25 IV 1482 (czw.), P: 28 IV 1482 (nd.) – LF 7, k. 53rv [formata z 28 IV 1482] (RG X, nr 5222).

70. **Jan syn Piotra de Lubisco** (*Iohannes Petri de Lubisco Crac. d.*). S: Bolonia 21 XII 1437 (sb. *Veni et ostende*) – LF 2, k. 50r.

⁹⁰ Jan z Koskowa był jedynym znanym wówczas wśród kanoników plockich synem Stanisława. W latach trzydziestych XV w. przebywał w Rzymie (A. Radziński, Prałaci, t. 1, s. 98-100; Monumenta Poloniae Vaticana, t. X, nr 287, 368, 409, 418, 441, 468).

⁹¹ Dawniej Krośnie w ziemi warszawskiej. Jan występuje w l. 1464-1489 (Słownik historyczno-geograficzny ziemi warszawskiej, s. 123).

⁹² P. Dembiński, Poznańska kapituła, s. 439-441.

71. **Jan z Łęczycy** (*Iohannes de Lanxio scol. Guesguen. dioc.*). T: 22 XII 1492 (sb. *Veni et ostende*) – LF 11, k. 30r.

72. **Jan syn Mikołaja z Łodzi** (*Iohannes Nicolai Pozn. d. / Iohannes Nicolai / Iohannes Nicolai de Lodzia cler. Pozn. d.*). S: 13 III 1445 (sb. *Sitientes*), D⁹³: 27 III 1445 (Wlk. Sb.), P⁹⁴: 22 V 1445 (sb. *Caritas Dei*) – LF 2, k. 135v, 137r, 139r (RG V, nr 5251).

73. **Jan syn Macieja** (*Iohannes Matie scol. Pozn. d.*)⁹⁵. T: 17 XII 1468 (sb. *Veni et ostende*) – LF 4, k. 109r (RG IX, nr 3416).

74. **Jan syn Marcina** (*Iohannes Martini Premessilien. d. / Iohannes Martini scol. Premessilien. d. / Iohannes Martini*). T: 14 III 1472 (sb. *Sitientes*), M⁹⁶: 28 III 1472 (Wlk. Sb.) – LF 6, k. 33r (T), 38v (M), 205v (formata z 14 III 1472 dotycząca T).

75. **Jan syn Mikołaja z Międzyrzecza** (*Iohannes Nicolai de Myedzyrzecz Pozn. d.*). T: 1 III 1455 (sb. *Intret*) – LF 3, k. 98r (RG VI, nr 3289).

76. **Jan syn Pawła z Nowego Miasta** nad Wartą (*Iohannes Pauli de Nova Civitate scol. Pozn. d.*). T: 28 III 1472 (Wlk. Sb.) – LF 6, k. 38r (RG X, nr 6121).

77. **Jan Sculteti z Gdańska** (*Iohannes Schulteti de Dantz scol. Wlad. d.*). T: 19 XII 1472 (sb. *Veni et ostende*) – LF 6, k. 87r (RG X, nr 6543).

78. **Jan syn Błażeja ze Skalbmierza** (*Iohannes Blasii de Scarbimiria scol. Crac. d.*). T: 20 V 1497 (sb. *Caritas Dei*) – LF 12, k. 49r, 50r (formata z 20 V 1497).

79. **Jan Steinkeller**, altarysta w kościele NMP w Gdańsku⁹⁷ (*Iohannes Steinkeller in decretis bacallarius, perpetuus vicarius sive beneficiatus ad altare ss. Simonis et*

⁹³ Jan syn Mikołaja (bez podania diecezji), wyświęcony na diakona 27 III 1445, jest zapewne identyczny z Janem synem Mikołaja z diecezji poznańskiej, przyjmującym 13 III 1445 r. subdiakoniat. W wykazie z 27 III 1445 r. pisarz nagminnie opuszczał wszelkie określenia poza imionami i patronimikami. W trzech wcześniejszych wykazach (18 IX 1444, 19 XII 1444, 20 II 1445) nie ma żadnego Jana syna Mikołaja, a 13 III 1445 nie ma innej osoby o takim imieniu.

⁹⁴ Jan z Łodzi znalazł się 22 V 1445 r. w grupie 6 osób wyświęcanych *ad diaconatum et presbyteratum*. Niewątpliwie jest tożsamy z Janem synem Mikołaja (bez miejscowości i diecezji) wymienionym w wykazie diakonów z 27 III 1445 r. (LF 2, k. 137r). Co ciekawe, na tej liście diakonów występuje jeszcze dwóch innych duchownych (*Iohannes Russi alias de Ponte* i *Laurentius Smol*), którzy 22 V 1445 r. również znaleźli się w grupie *ad diaconatum et ad presbyteratum*. Kolejny z tej grupy (*Leonardus Helem*) przyjął subdiakoniat 27 III 1445 (LF 2, k. 136v), a pozostałych dwóch nie da się jednoznacznie zidentyfikować we wcześniejszych wykazach.

⁹⁵ Obok na marginesie przekreślone: *Habuit litteram*.

⁹⁶ Tu jako *Iohannes Martini*, ale zapewne identyczny ze scholarem diec. przemyskiej, który wcześniej przyjął tonsurę.

⁹⁷ Nieco później przebywał w Kurii inny Jan Steinkeller z Wrocławia OP (RG X, nr 6688).

Iude in par. eccl. BMV maioris oppidi Gdanensis alias Danczke Wlad. d.). Na mocy papieskiej dyspensy z 27 IX 1473 przyjął S: 10 X 1473 (nd.), D: 17 X 1473 (nd.), P: 18 X 1473 (pon.) – LF 6, k. 131v [formata z 19 X 1473] (RG X, nr 6687).

80. **Jan syn Szczepana krawca** (*Iohannes Stephani sartoris, scol. Ploc.*). T: 21 XII 1471 (sb. *Veni et ostende*) – LF 6, k. 21r.

81. **Jan ze Śmigła**, pleban w Droszkowie (*Iohannes de Smygel acol. Posn., rector par. eccl. s. Michaelis in villa Druskowo Wrat. d.*⁹⁸). Na mocy papieskiej dyspensy z 1 X 1519 przyjął S: 5 X 1519 (śr.), D: 6 X 1519 (czw.), P: 14 X 1519 (pt.) – LF 13, k. 129r (formata bez daty).

82. **Jan syn Tomasza**⁹⁹ (*Io[hannes] Thome Pozn. d.*). S: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50r (RG V, nr 5860).

83. **Jan Toporek**, pleban w Żarkach [?] (*Iohannes Toporek rector par. eccl. in Zarli [?], Crac. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 16 XII 1485 przyjął S: 18 XII 1485 (nd.), D: 21 XII 1485 (śr.), P: 27 XII 1485 (wt.) – LF 8, k. 40r (formata z 29 XII 1485).

84. **Jan syn Michała z Uniejowa** (*Iohannes Michaelis de Vneuff Pozn. d. / Iohannes Michaelis*). T+M: 22 XII 1453 (sb. *Veni et ostende*) – LF 3, k. 80v, 81v (RG VI, nr 3241).

85. **Jan syn Macieja z Wieszczyzna** (*Io[hannes] Mathie de Wyeszcziczin Posn. d.*). S: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50r (RG V, nr 5121).

86. **Jerzy syn Piotra z Dryświatów**¹⁰⁰ (*Georgius Petri de Draceske/Dracoske, Vilnensis d. / Georgius filius Petri de Druseski Vilnensis d.*). T: 22 XII 1453 (sb. *Veni et ostende*), M: 20 IV 1454 (Wlk. Sb.) – LF 3, k. 80v, 87v.

87. **Jerzy syn Jana Gasztolda z Gieranonów** (*Georgius Iohannis Gastoldi de Geroni cler. Wilnen. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 7 X 1471 przyjął M: 22 I 1472 (śr.), S: 25 I 1472 (sb.), D: 26 I 1472 (nd.), P: 2 II 1472 (nd.) – LF 6, k. 63v (formata z 13 II 1472).

88. **Jerzy syn Piotra** (*Georgius Petri Warmien. d.*). T: 11 III 1475 (sb. *Sitientes*) – LF 6, k. 194r (RG X, nr 2618).

⁹⁸ Na prawym marginesie najpierw napisano: *non venit*, co inna ręka skreśliła i dodała: *venit*.

⁹⁹ Może Jan syn Tomasza ze Środy, w 1436 r. admitowany w Poznaniu jako notariusz publiczny (A. G a s i o r o w s k i, *Notariusze publiczni w Wielkopolsce schyłku wieków średnich. Katalog admisji w Gnieźnie i Poznaniu 1420-1500*, Poznań 1993, s. 37-38).

¹⁰⁰ Dryświaty (lit. Drukšiai) włość na północnej Litwie.

89. **Jerzy Gebauer** [?] (*Georgius Rustici scol. Culmen. d.*). T: 29¹⁰¹ III 1460 (sb. *Sitienes*), M: 4 IV 1473 (nd.) – LF 6, k. 117r (formaty z 4 IV i 1 V 1473). 15 IV 1473 otrzymał papieską dyspensę na przyjęcie kolejnych święceń *extra tempora* (RG X, nr 2659).

90. **Jozue z Polski OFM** (*frater Iosue de Pollonia ordinis minorum*). S: 22 III 1466 (sb. *Sitientes*) – LF 4, k. 37v.

91. **Klemens z Businy**, pleban w Kole (*Clemens de Bussina rector par. eccl. S. Crucis in Colo Gnez. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 10 V 1488 przyjął S: 19 V 1488 (pn.), D: 26 V 1488 (pn.), P: 27 V 1488 (wt.) – LF 9, k. 37v (formaty z 27 V 1488).

92. **Klemens syn Jana ze Wschowy** (*Clemens Iohannis de Wschowa beneficiatus in par. eccl. in Wschovia Pozn. d.*), S: 15 VI 1454 (sb. *Caritas Dei*) – LF 3, k. 89v (RG VI, nr 710).

93. **Maciej syn Marcina z Blonia** (*Mathias Martini de Blonye, acol. Pozn. d.*). S+D+P: 12 XI 1430 (nd.) – LF 1, k. 40v (RG IV, kol. 2527).

94. **Maciej syn Grzymisława z Brodów**¹⁰², pleban w Zaniemyślu (*Mathias Grimislay rector par. eccl. in Nezamilfl, Posn. d.*). S: 11 IV 1433 (Wlk. Sb.) – LF 1, k. 45v (RG V, nr 6662).

95. **Maciej syn Przybysława z Kowali** (*Mathias Przylislay! de Cowale Wlad. d.*). S: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50r (RG V, nr 88).

96. **Maciej z Nowego Miasta** (*Mathias de Nova Civitate, Premisilinen. d.*). T+M: 17 III 1453 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 71rv.

97. **Maciej syn Jana z Przemyśla**, pleban w Ostrowie (*Mathias Iohannis de Primicilia, plebanus eccl. B. Marie in villa de Hostrow*). S: 6 III 1490 (sb. *Intret*) – LF 9, k. 159r.

98. **Maciej Sachanowicz**, pleban w Warce [?] (*Mathias Sachanowicz rector par. eccl. in Warit Pozn. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 31 XII 1501 przyjął S: 9 I 1502 (nd.), D: 10 I 1502 (pn.), P: 16 I 1502 (nd.) – LF 12, k. 109v (formaty z 16 I 1502).

99. **Maciej z Tykiewek**, pleban w Dzierżeninie (*Mathias de Tikernihy, cler. Ploc. d., rector par. eccl. in Dzinshonino, dicte d. / Mathias de Thichemi*). Na mocy papieskiej dyspensy z 25 II 1502 przyjął S: 12 III 1502 (sb.), D: 13 III 1502 (nd.), P: 26 III 1502 (sb.) – LF 13, k. 14r (formaty z 26 III 1502).

¹⁰¹ W rekopisze: *XXVIII*, ale najpewniej jest to omyłka pisarza, bo sobota *Sitienes* wypadała 29 III 1460 r.

¹⁰² Już w bulli z 16 IV 1433 r. występuje jako prezbiter (RG V, nr 6662; por. BP V, nr 216, gdzie pomyłkowo brak tej informacji).

100. **Marcin syn Michała z Kieblowa** (*Martinus Michaelis de K(em)blub, Pozn. d. / Martinus Michaelis Keblu, Pozn. d., per supplicationem etc.*). D: 22 III 1466¹⁰³ (sb. *Sitientes*), P: 5 IV 1466¹⁰⁴ (Wlk. Sb.) – LF 4, k. 37v, 42r (RG IX, nr 4418).

101. **Marcin z Latowicza** (*Martinus de Lathowicz, scol. Pozn. d. / Martinus de Latovix retrospectus*). T+M: 13 VI 1489 (sb. *Caritas Dei*) – LF 9, k. 108r-108v; F 10, k. 76v (formata z 13 VI 1489, dotycząca tylko T¹⁰⁵).

102. **Marcin syn Tomasza z Łąki/Łęki** (*Martinus Thome de Lanka scol. Posn. d.*). T: 22 XII 1464 (sb. *Veni et ostende*) – LF 4, k. 13r (RG IX, nr 4439).

103. **Marcin syn Mikołaja** (*Martinus Nicolai Pozn. d.*). P: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50v (RG V, nr 6582).

104a. **Marcin syn Mikołaja** (*Martinus Nicolai Gnez. d.*). T: 24 II 1453 (sb. *Intret*) – LF 3, k. 69r (RG VI, nr 4178).

Najpewniej tożsamy z nim jest:

104b. **Marcin syn Mikołaja**, kan. kurzelowski i skalbmierski [?] (*Martinus Nicolai can. Curzulensis / Mar(t)inus Nicolai can. Stagnen. et Curzulen.*). S: 24 II 1453 (sb. *Intret*), D: 17 III 1453 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 69v, 72v (RG VI, nr 4178).

105. **Marcin syn Pawła** (*Martinus Pauli cler. Pozananiensis!*). M: 14 III 1467 (sb. *Intret*) – LF 4, k. 64r (RG IX, nr 4428).

106. **Marcin z Tucholi** (*Martinus de Tuchula scol. Gnes. d.*). T: 20 V 1475 (sb. *Caritas Dei*) – LF 6, k. 207v (RG X, nr 7686).

107. **Marcin Wilkowski [Wielechowski?]**, pleban w Szańcu (*Martinus Vilehonskii¹⁰⁶ [Vilchousky?, Bilehovskii?] rector par. eccl. in Saniiecz¹⁰⁷ Crac. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 15 V 1521 przyjął D: 31 V 1521 (pt.), P: 1 VI 1521 (sb.) – LF 14, k. 28v (formata bez daty).

108. **Marian z Krakowa OP** (*Fr. Marianus de Cracowia OP*). P: 20 XII 1488 (sb. *Veni et ostende*) – F 9, k. 179r.

109. **Mateusz Barenwald z Elbląga** (*Matheus Barenwalt oppidi Elburgen. Warmien. d.*). T: Florencja 20 II 1440 (sb. *Intret*) – LF 2, k. 82v (RG V, nr 6616).

¹⁰³ Na marginesie: *per supplicationem*.

¹⁰⁴ Na marginesie: *habuit litteram*.

¹⁰⁵ Pominięcie w formacie informacji o M może być efektem pomyłki. Formata ma wprowadzić datę z 13 VI 1489, ale znajduje się wśród zapisów z 1491 r.

¹⁰⁶ Pierwsza litera poprawiona z *P*, a więc pierwotnie mogło być: *Pilchowski*.

¹⁰⁷ Poprawione z: *Szaniecz*.

110. **Mateusz Pistoris/Piscatoris** (*Matheus Pistoris scol. Pozn.*¹⁰⁸ / *Matheus Piscatoris*). T+M: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.) – LF 11, k. 102rv.

111a. **Michał z Dzierzkowic**, pleban w Piotrawinie (*Michael de Derskovicze rector par. eccl. impiotravino ss. Thome et Stanislai Crac. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 23 II 1488 przyjął M: 1 III 1488 (sb. *Intret*), S: 2 III 1488 (nd.), D: 9 III 1488 (nd.), P: 21 III 1488 (pt.) – LF 9, k. 20r (formata z 5 IV 1488).

111b. **Michał z Dzierzkowic** (*Michael [de] Derskowice cler. Ploc. d.*). M: 1 III 1488 (sb. *Intret*) – LF 9, k. 42r (formata z 14 VI 1488).

Najpewniej chodzi o jedną osobę, acz trudno wyjaśnić, w jakim celu pleban Michał, już po otrzymaniu formaty z 5 IV 1488 r. z potwierdzeniem wszystkich święceń, postarał się później (14 VI) o kolejną formatę dotyczącą tylko niższych święceń.

112. **Michał z Niżankowic**, altarysta tamże (*Michael de Mezankowycze altari-sta B. Marie Virg. in eccl. S. Trinitatis Presmilien. d.*). S: 19 III 1496 (sb. *Sitientes*) – LF 11, k. 130r.

113. **Michał z Ociosny** (*Michael de Ochessa, cler. Pozn. d. / Michael de Ochessa, Pozn. d., per supplicationem etc.*). D: 22 III 1466 (sb. *Sitientes*), P: 5 IV 1466¹⁰⁹ (Wlk. Sb.) – LF 4, k. 37v, 42v (RG IX, nr 4586).

114. **Michał syn Jakuba z Piotrkowa** (*Michael de Petris ducis alias de Piiotrcovia filius Iacobi, Gnes. d. cler.*). Otrzymał 25 VII 1436 dymisorię, zezwalającą mu na przyjęcie akolitu i wszystkich wyższych święceń od dowolnego biskupa – LF 2, k. 29r (RG V, nr 6808).

115. **Michał syn Mikołaja z Prus** (*Michael Nicolai de Prucia*). P: Florencja 31 III 1442 (Wlk. Sb.) – LF 2, k. 106r (RG V, nr 6798).

116. **Michał Wildenbruch**, pleban w Lubesim¹¹⁰ [?] (*Michael Wildenburch Gnezenen! d.*¹¹¹ / *Michael Wildenburck, pleb. par. eccl. [in] villa Lubesim Caminen. d.*). T + M: 19 IX 1489 (sb. *Venite adoremus*); następnie na mocy papieskiej dyspensy z 16 IX 1489 przyjął S: 28 X 1489 (śr.), D: 1 XI 1489 (nd.), P: 8 XI 1489 (nd.) – LF 9, k. 124r, 131v (formata z 8 XI 1489).

117. **Miećław syn Jakuba**¹¹², pleban w Wiźnie (*Mischlaus/Miczalus Iacobi rector par. eccl. in Vizna Ploc. d.*). D: 30 III 1465 (sb. *Sitientes*), P: 13 IV 1465 (Wlk. Sb.) – LF 4, k. 19r, 22r.

¹⁰⁸ Zob. wyżej, przyp. 82.

¹⁰⁹ Na marginesie: *habuit litteram*.

¹¹⁰ Zapewne Lubuczewo (Lübzow) w pow. słupskim, gdzie była parafia, a nie Lubieszewo (Lübsow) pow. gryfiński. Wildenbruch (dziś Swobnica) pow. gryfiński.

¹¹¹ Nazwa diecezji dopisana być może inną ręką.

¹¹² Zob. o nim BP VII, nr 145.

118. **Mikołaj syn Andrzeja OSA** (*frater Nicolaus Andree Pozn. d., ord. s. Aug.*). D: Fabriano 20 IX 1449 (sb. *Venite adoremus*) – LF 3, k. 31r (RG VI, nr 4366).

119. **Mikołaj syn Barnaby** (*Nicolaus Barnabe, Wlad.*). M: 21 XII 1454 (sb. *Veni et ostende*) – LF 3, k. 95r (RG VI, nr 4372).

120. **Mikołaj z Bedlna**, kan. poznański (1487) i gnieźnieński (1495)¹¹³ (*Nicolaus [de] Bedlno can. Possnanien. / Nicolaus de Beldno! can. Gnez. / Nicolaus de Bedlno can. Gnez.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 6 V 1487 przyjął S: 17 VI 1487 (nd.), D: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.), P: 13 VI 1495 (sb. *Caritas Dei*) – LF 8, k. 151v (formatu z 17 VI 1487 dotycząca S); LF 11, k. 103r, 104r, 105r (formatu z 13 VI 1495 dotycząca D i P).

121. **Mikołaj syn Jakuba Boesselon** (*Nicolaus filius Iacobi Boesselon scol. Wlad. d. / Nicolaus filius Iacobi etc.*). T+M: 6 IV 1454 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 85r (RG VI, nr 4475).

122. **Mikołaj z Brulina** (*Nicolaus de Brulino scol. Ploc.*). T: 27 II 1496 (sb. *Intret*) – LF 11, k. 125v.

123. **Mikołaj Czepel**, kan. średzki¹¹⁴ (*Nicolaus Czepel in decr. licenciatus, Sreden. Pozn. d. can.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 20 XII 1483 przyjął S: 18 VI 1486 [!] (nd.) – LF 9, k. 116v (formatu z 27 IV 1489).

124. **Mikołaj Hont** (*Nicolaus Hont cler. Vlatisslaviensis! d.*). Otrzymał 1 II 1442 dymisorię, zezwalającą na przyjęcie akolitu i wszystkich wyższych święceń od dowolnego biskupa – LF 2, k. 99v (RG V, nr 7082).

125. **Mikołaj z Husowa** (*Nicolaus de Hussoff scol. Premislien.*). T+M: 30 XII 1520 (nd.) – LF 13, k. 165r (formatu z 30 XII 1521).

126. **Mikołaj syn Mściława z Imielna**, kan. płocki¹¹⁵ (*Nicolaus Msczislav de Gemelino can. Ploc.*). S: Florencja 12 III 1435 (sb. *Intret*), D: Florencja 2 IV 1435 (sb. *Sitientes*), P: Florencja 16 IV 1435 (Wlk. Sb.) – LF 1, k. 52r, 54r; LF 2, k. 9r, 11v (RG V, nr 7164).

127a. **Mikołaj syn Jana** (*Nicolaus Iohannis scol. Crac.*). T: 22 XII 1464 (sb. *Veni et ostende*) – LF 4, k. 13r.

Może identyczny z:

127b. **Mikołaj syn Jana** (*Nicolaus Iohannis cler. Crac. d.*), który przyjąwszy niegdyś tonsurę w Kurii, 5 III 1471 otrzymał dymisorię ze zgodą na przyjęcie wszystkich kolejnych święceń od swojego ordynariusza – LF 5, k. 44r.

¹¹³ P. Dembiński, Poznańska kapituła, s. 521-523; był duchownym diec. gniezn.: Monumenta Poloniae Vaticana, t. X, nr 906, 977, 1033.

¹¹⁴ P. Dembiński, Poznańska kapituła, s. 526-533.

¹¹⁵ Nie zna go A. Radziwiński, Prałaci, t. II.

128. **Mikołaj z Kościelca**¹¹⁶, pleban w Tuliszkowie (*Nicolaus de Coszelecz Gnez. d., r[ector] par. eccl. in Tholyskouwo Gnetznen. d.*). S: 7 IV 1470 (sb. *Sitientes*) – LF 5, k. 10r (RG IX, nr 4702).

129. **Mikołaj syn Macieja z Kowali** (*Nicolaus Mathie de Couale / de Decovale, Wratislaviem. d.*). D: Florencja 2 IV 1435 (sb. *Sitientes*) – LF 1, k. 54v; LF 2, k. 9v (RG V, nr 7147).

130. **Mikołaj Spicymir z Krakowa**¹¹⁷, prepozyt od św. Idziego we Wrocławiu (*Nicolaus Spezmer prep. eccl. s. Egidii Wratislaviensis. d.*). D: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50v.

131. **Mikołaj syn Stanisława z Lipnicy** (*Nicolaus Stanislai de Lypnicza acol. Crac. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 4 VI 1470¹¹⁸ przyjął S: 16 VI 1470 (sb. *Caritas Dei*), D: 17 VI 1470 (nd.), P: 24 VI 1470 (nd.) – LF 5, k. 19v (formatą z 24 VI 1470), 20v (RG IX, nr 4883, z błędem co do S)¹¹⁹.

132. **Mikołaj z Makowa** (*Nicolaus de Makowo Gnezn. d.*). P: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50v (RG V, nr 7138).

133. **Mikołaj Merdesen** (*Nicolaus Merdesem scol. Pozn.*¹²⁰ / *Nicolaus Merdesen cler.*). T+M: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.) – LF 11, k. 102rv.

134. **Mikołaj Inziegner** (*Nicolaus Inczygner Posn.*). A: Bolonia 21 XII 1437 (sb. *Veni et ostende*) – LF 2, k. 50r.

135. **Mikołaj syn Piotra de Nubronha** (*Nicolaus Petri de Nubronha/Mibronha, Gnezzenen. d.*). S: Bolonia 2 VI 1436 (sb. *Caritas Dei*) – LF 2, k. 33r (RG V, nr 7210, tu błędnie *Ullbronha*).

136. **Mikołaj z Obiecanej [lub Obiecanowa]** (*Nicolaus Obizani Gnez. d.*). P: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50v (RG V, nr 7184).

¹¹⁶ P. Dembiński, Poznańska kapituła, s. 551-553.

¹¹⁷ Tamże, s. 592-596; M.D. Kowalski, Dłaczego, s. 143-148.

¹¹⁸ AAV, Reg. Suppl. 657, k. 233r-233v; BP VII, nr 825 (z błędami).

¹¹⁹ Nie należy mylić go z Mikołajem z Lipnicy, uczestnikiem wyprawy warneńskiej, pozostającym w niewoli tureckiej do 1466 r. Ten był już w 1444 r. subdiakonem. Po ucieczce z niewoli przybył do Rzymu w 1466, a w roku następnym ruszył do Polski, dokąd przybył w 1468 r. (W. Bukowski, Apostazja Mikołaja Lipnickiego. Przyczynek do losów „Warneńczyków” (Ze spuścizny Antoniego Prochaski), w: Historia vero testis temporum. Księga jubileuszowa poświęcona Profesorowi Krzysztofowi Baczkowskiemu w 70. rocznicę urodzin, Kraków 2008, s. 365-396).

¹²⁰ Zob. wyżej, przyp. 82.

137. **Mikołaj Perdinier** (*Nicolaus Perdinier*¹²¹ *scol. Pozn.*¹²²). T: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.) – LF 11, k. 102r.

138. **Mikołaj z Polski** (*Nicolaus de Polonia*¹²³ *Posn. d.*). T+A: 28 III 1433 (sb. *Sitientes*) – LF 1, k. 43r (RG V, nr 7218).

139. **Mikołaj z Prus** (*Nicolaus de Prosia Warmien. d.*). A: 28 III 1433 (sb. *Sitientes*) – LF 1, k. 43r (RG V, nr 7223).

140. **Mikołaj Rutnik** (*Nicolaus Ruthnick Wlatislavian. d.*). T: 21 XII 1448 (sb. *Veni et ostende*) – LF 3, k. 26r (RG VI, nr 4570).

141. **Mikołaj ze Skórzewa lub Stęszewa** [?] (*Nicolaus de Scoresew Posn. d.*), S: Florencia 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50r (RG V, nr 7297).

142. **Mikołaj syn Jana ze Sławkowa**¹²⁴ (*Nicolaus Iohannis Crac. d. / Nicolaus Iohannis Crac. d. / Nicolaus Iohannis de Laslawcouw*). S: Bolonia 25 V 1437 (sb. *Caritas Dei*), D: Ferrara 8 III 1438 (sb. *Intret*), P: Ferrara 29 III 1438 (sb. *Sitientes*) – LF 2, k. 45v, 55v, 58v (RG V, nr 7102, tylko P).

143. **Mikołaj Wilkocki**, pleban w Gierczycach (*Nicolaus Wiilkoczski rector par. eccl. in villa Gerczicze Crac. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 4 VI 1495 przyjął S: 24 VI 1495 (śr.), D: 28 VI 1495 (nd.), P: 29 VI 1495 (pn.) – LF 11, k. 111r (format z 29 VI 1495).

144. **Mikołaj syn Wisława** (*Nic[olaus] Vislai Gne(z). d.*). A+M: 23 XII 1452 (sb. *Veni et ostende*) – LF 3, k. 67v (RG VI, nr 4520).

145. **Mikołaj syn Tomasza z Wyszyn** (*Nicolaus Thome de Wiyschin/Woyschin acol. Pozn. d.*). Otrzymał 3 II 1438 dymisorię zezwalającą na przyjęcie wyższych święceń od dowolnego biskupa – LF 2, k. 51r (RG V, nr 7312).

146. **Mikołaj syn Zygmunta**, kan. kruszwicki (*Nicolaus Sigismundi can. Crusvitien. Wlad. d. / Nicolaus Sigismundi*). D: 6 III 1490 (sb. *Intret*), P: 10 IV 1490 (Wlk. Sb.) – LF 9, k. 159v, 168r.

147. **Pacyfik z Krakowa** (*fr. Pacificus de Cracovia*). D: 11 III 1497 (sb. *Sitientes*), P: 25 III 1497 (Wlk. Sb.) – LF 12, k. 14v, 15v.

¹²¹ Być może poprawione z *Gardinier*.

¹²² Zob. wyżej, przyp. 82.

¹²³ Jakiś *Nicolaus de Polonia* pleban w diecezji trydenckiej, zmarł przed 23 II 1441 r. (RG V, nr 7218).

¹²⁴ Być może są to nawet trzy różne osoby.

148. **Paweł Głowiński**, dziekan krakowski¹²⁵ (*Paulus Glo(w)iński decanus Crac.*). S: 23 IX 1452 (sb. *Venite adoremus*), D: 23 XII 1452 (sb. *Veni et ostende*), P: 31 III 1453 (Wlk. Sb.) – LF 3, k. 65r, 68r, 75v (RG VI, nr 4716).

149. **Paweł syn Piotra z Żukowa** (*Paulus Petri de Suckewo scol. Posn. d.*). T: 16 IV 1468 (Wlk. Sb.) – LF 4, k. 91r.

150. **Paweł Legendorff** kan. warmiński¹²⁶ (*mgr Paulus de Legendorff can. Warmien. / Paulus de Legendorff archidiaconus terre Pomeranie in eccl. Wlad., litt. apost. scriptor*). S: 8 IV 1452 (Wlk. Sb.), D: 16 III 1454 (sb. *Intret*) – LF 3, k. 61r, 84r (RG VI, nr 4741).

151. **Paweł syn Stanisława z Palczewa**, kan. skalbmierski¹²⁷ (*Paulus Stanislai de Palsceuo can. Squerbimiriensis Crac. d.*). S: 26 V 1453 (sb. *Caritas Dei*) – LF 3, k. 76v (RG VI, nr 4742).

152. **Paweł syn Stanisława** (*Paulus Stanislai scol. Gueznen. d.*). T: 1 VI 1493 (sb. *Caritas Dei*) – LF 11, k. 46r.

153. **Paweł syn Tomasza**, kan. kurzelowski [?] (*Paulus Thome, can. Cazzmensis! Gnezn. d.*), S: 19 XII 1450 (sb. *Veni et ostende*) – LF 3, k. 43v (RG VI, nr 4744).

154. **Paweł z Zalesia**¹²⁸ (*Paulus de Zalesie cler. Gnez. d., lector seu collegiatus generalis studii Crac.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 5 I 1487 przyjął S: 20 V 1487 (nd.), D: 27 V 1487 (nd.), P: 5 VI 1487 (wt.) – LF 8, k. 144v (formatą z 7 VI 1487).

155. **Piotr de Banesburg** (*Petrus de Banesburg scol. Pozn.*¹²⁹ / *Petrus de Ranesburgo*). T+M: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.) – LF 11, k. 102rv.

156. **Piotr syn stolnika** (*Petrus dapiferii! Pozn. d.*). T+M: Bolonia 23 II 1437 (sb. *Intret*), S: Bolonia 16 III 1437 (sb., *ad presentacionem domini Nicolai, patris abbatis monasterii Busensis*¹³⁰ *ord. Premonstratensis Crac. d.*), D: Bolonia 30 III 1437 (Wlk. Sb.) – LF 2, k. 39r, 41v, 44r (RG V, nr 7651).

157. **Piotr syn Jerzego sołtysa** (*Petrus Georgii scolteti Ploc. d.*). A: Florencja 24 IX 1435 (sb. *Venite adoremus*) – LF 2, k. 18v (RG V, nr 7700).

¹²⁵ T. Słowikowski, Głównia Paweł, w: PSB VIII (1959-1960), s. 132-133.

¹²⁶ K. Górski, Legendorff Paweł, w: PSB XVII (1972), s. 1-3; SBKW, s. 145-146.

¹²⁷ Był klerykiem diecezji poznańskiej (BP VI, nr 147, 1377).

¹²⁸ M. Zwiercan, Paweł z Zalesia, w: PSB XXV (1980), s. 401.

¹²⁹ Zob. wyżej, przyp. 82.

¹³⁰ Chodzi o prepozyta norbertanek z Buska, który występuje tu zapewne w charakterze prowizora. Mikołaj nieznan.

158. **Piotr syn Andrzeja z Korytnicy**¹³¹ (*Petrus Andree de Cornitiza Crac. d.*). T+A: Florencja 24 IX 1435 (sb. *Venite adoremus*) – LF 2, k. 18v (RG V, nr 7565).

159. **Piotr Litterati** (*Petrus Licterati scol. Pozn.*¹³²). T+M: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.) – LF 11, k. 102rv.

160. **Piotr syn Jana z Lubosza** (*Petrus Iohannis de Lubosz Pozn. d.*). S: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50r (RG V, nr 7742).

161. **Piotr syn Marcina de Lubunwssz** (*Petrus Martini de Lubunwssz Pozn. d.*). P: 22 V 1445 (sb. *Caritas Dei*) – F 2, k. 138v (RG V, nr 7763).

162. **Piotr syn Macieja z Osieka** (*Petrus Mathie de Ossek cler. Crac. d.*). Otrzymał 29 XI 1430 dymisorię (bez bliższych szczegółów) – LF 1, k. 40v.

163. **Piotr syn Jana z Pniew**, kan. gnieźnieński¹³³ (*Petrus Iohannis de Pnewa can. Gnez.*). P: Florencja 24 IX 1435 (sb. *Venite adoremus*) – LF 2, k. 19v.

164. **Piotr Sculteti** (*Petrus Scalteti! Culmen. d.*). T: Florencja 11 VI 1435 (sb. *Caritas Dei*) – LF 2, k. 16v (RG V, nr 7868).

165. **Piotr syn Dobiesława ze Skarżyna** (*Petrus Dobeslai de Skarzino acol. Ploc. d.*). Otrzymał 23 II 1436 dymisorię zezwalającą mu na przyjęcie wyższych święceń od dowolnego biskupa – LF 2, k. 20v-21r.

166. **Piotr syn Jakuba z Zakroczymia** (*Petrus Iacobi de Zacrozim Ploc. d.*). T+M: 22 XII 1453 (sb. *Veni et ostende*) – F 3, k. 80v, 81r.

167. **Salomon syn Jakuba z Niżankowic** (*Salmon de Niezenczowicze scol. Primi-slien. d. / Salomon Iacobi de Nyeszkouiza rector par. eccl. s. Michaelis Primslie. d. / Salamon de Niezenczowicze*). T: 21 XII 1471 (sb. *Veni et ostende*), M: 22 II 1472 (sb. *Intret*) – LF. 6, k. 21r, 26v, 63r (formata z 22 II 1472 do obu święceń).

168. **Sebastian Lehner** (*Sebastianus Lehner scol. Pozn.*¹³⁴ / *Sebastianus Leher*). T+M: 18 IV 1495 (Wlk. Sb.) – LF 11, k. 102rv.

169. **Stanisław de Balzanow** (*Stanislaus de Balzanow curatus capellanie s. Laurentii Ploc. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 24 III 1489 przyjął S: 4 IV 1489 (sb. *Sitientes*)¹³⁵, D: 12 IV 1489 (nd.), P: 18 IV 1489 (Wlk. Sb.) – LF 9, k. 94r (formata z 18 IV 1489).

¹³¹ Był plebanem w Słaboszowie (BP V, nr 465, 476, 666).

¹³² Zob. wyżej, przyp. 82.

¹³³ P. D e m b i ń s k i, Poznańska kapituła, s. 626-629.

¹³⁴ Zob. wyżej, przyp. 82.

¹³⁵ W formacie zaznaczono, że promocja na subdiakoniat dokonała się *in ordinibus generalibus*.

170. **Stanisław syn Bernarda**¹³⁶ (*Stanislaus Bernardi scol. Pozn. d.*). T: 27 II 1496 (sb. *Intret*) – LF 11, k. 125v.

171. **Stanisław z Blizocina** [?], pleban w Ulinie (*Stanislaus de Blisermi, rector par. eccl. s. Iohannis Bapt. de Ulina Crac. d.*). S: 19 III 1496 (sb. *Sitientes*) – LF 11, k. 129r.

172. **Stanisław syn Marcina z Dobieszewa**, kan. wieluński¹³⁷ (*Stanislaus Martini de Dobyescherio can. S. Marie Vyelunen. / Stanislaus Martini can. Velunensis, Pozn. d.*). D: 25 III 1452 (sb. *Sitientes*), P: 8 IV 1452 (Wlk. Sb.) – LF 3, k. 59v, 62v (RG VI, nr 5242).

173. **Stanisław syn Michała [z Dzierzkowic]**¹³⁸, wicekantór wiślicki (*Stanislaus Michaelis vicecantor Visliciensis*). S: 28 III 1467 (Wlk. Sb.) – LF 4, k. 66v.

174. **Stanisław z Galek** (*Stanislaus de Galkii scol. Ploc. d.*). T+M: 20 IX 1466 (sb. *Venite adoremus*) – LF 4, k. 51rv.

175. **Stanisław z Główczyzna**, kan. włocławski (*Stanislaus de Glowczino can. Wlad.*). P: 11 IV 1433 (Wlk. Sb.) – LF 1, k. 47r (RG V, nr 8399).

176. **Stanisław syn Jana z Kazanowa [Kaznowa?]**¹³⁹ (*Stanislaus Iohannis de Casanovo scol. Gnez. d.*). T: 23 IX 1469 (sb. *Venite adoremus*) – LF 4, k. 149r (RG IX, nr 5611).

177. **Stanisław syn Mateusza z Krakowa** (*Stanislaus Mathei de Cracovia*). S: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50r (RG V, nr 7286).

178. **Stanisław syn Mateusza** altarysta w Izdebnie (*Stanislaus Mathei perpetuus capellanus ad altare Sancte Crucis in villa Stebne*¹⁴⁰). Na mocy papieskiej dyspensy z 13 II 1492 przyjął T: 19 II 1492 (nd.), M: 22 II 1492 (śr.), S: 25 II 1492 (sb.), P: 26 II 1492 (nd.)¹⁴¹ – LF 10, k. 101v (format z 26 II 1492).

179. **Stanisław syn Mikołaja** (*Stanislaus Nicolai Crac. d.*). T: Bolonia 21 IX 1437 (sb. *Venite adoremus*) – LF 2, k. 51v.

¹³⁶ Por. Stanisław syn Bernarda z Mirowic (na Mazowszu), 1488 student w Krakowie, 1493 admitowany jako notariusz publiczny w Gnieźnie, potem 1506-1512 scholastyk płocki (Słownik historyczno-geograficzny ziemi warszawskiej, s. 157), który musiał chyba jednak przyjąć T wcześniej.

¹³⁷ P. D e m b i ń s k i, Poznańska kapituła, s. 649-650.

¹³⁸ Zob. BP VII, nr 378; Monumenta Poloniae Vaticana, t. X, nr 655.

¹³⁹ Zob. RG IX, nr 5611; BP VII, według indeksu.

¹⁴⁰ Na marginesie: *et habuit unum ordinem gratis quia iuravit*.

¹⁴¹ W formacie brakuje wzmianki o diakonacie, a prezbiterat zostały przyjęty następnego dnia po subdiakonacie.

180. **Stanisław syn Macieja z Orzechowa** (*Stanislaus Mathie de Orzechow cler. Gnez. d.*), Otrzymał 19 IX 1430 dymisorię (bez bliższych szczegółów) – LF 1, k. 33r (RG IV, kol. 3398).

181. **Stanisław Pospund z Pilzna**, kapelan w katedrze wileńskiej (*Stanislaus Pospund de Pilzno cler. Crac., capellanus perp. cappellanie in eccl. s. Stan(i)slai Wylnen. d.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 19 XI 1495 przyjął S: 29 XI 1495 (nd.), D: 30 XI 1495 (pn.), P: 4 XII 1495 (pt.) – LF 11, k. 120r (formata z 4 XII¹⁴² 1495).

182. **Stanisław syn Mikołaja z Przylęku**, pleban w Tuszynie (*Stanislaus Nicolai de Przelanck scol./cler. Gnez. d. / Stanislaus Nicholai de Przelanck rector par. eccl. in Thussim Gnez. d.*). T: 21 XII 1465 (sb. *Veni et ostende*), M: 1 III 1466 (sb. *Intret*) – LF 4, k. 31r, 34r¹⁴³. Na mocy papieskiej dyspensy z 10 I 1474 przyjął S: 10 IV 1474 (Wielkanoc), D: 11 IV 1474 (pn.), P: 12 IV 1474 (wt.) – LF 6, k. 170v [formata z 12 IV 1474] (RG X, nr 9479).

183. **Stanisław z Sárospatak** [na Węgrzech], altarysta u św. Barbary w Krakowie (*Stanislaus Szaropotoszk perpetuus capellanus ad altare s. Iohannis Bapt. situm in eccl. s. Barbare Cracovien.*). Na mocy papieskiej dyspensy z 8 I 1502 przyjął S: 16 I 1502 (nd.), D: 23 I 1502 (nd.) – LF 12, k. 110r (formata z 25 I 1502).

184. **Stanisław syn Zdziebora z Sieradzie (Świradzki)**¹⁴⁴, pleban w Kościelcu (*Stanislaus de Borii [=Zdeborii] rector par. eccl. in Coszalecz Crac. d. / Stanislaus Stiborii de Stiragice rector par. eccl. in Cosselez Crac. d. / Stanislaus Sdeborii Crac. [d.]*). S: 23 XII 1452 (sb. *Veni et ostende*), D: 24 II 1453 (sb. *Intret*), P: 31 III 1453 (Wlk. Sb.) – LF 3, k. 67v, 70v, 76r (RG VI, nr 5248).

185. **Stanisław syn Franciszka z Soboty** (*Stanislaus Franc[isci] de Sobotha*). Jako diakon diec. gnieźnieńskiej otrzymał 28 III 1450 absolicję od niezdolności do przyjęcia święceń i dyspensę, pozwalającą na promocję na prezbitera (BP VI, nr 354; RG V, nr 8389); P: 18 XII 1451 (sb. *Veni et ostende*) – LF 3, k. 56v (RG VI, nr 5235).

186. **Stanisław syn Mikołaja z Sienna** (*Stennisilaus! Nicolai de Summa! Crac. d.*). T: 17 II 1448 (sb. *Intret*) – LF 3, k. 15r (RG VI, nr 5244).

187. **Stanisław syn Wawrzyńca** (*Stanislaus Laurencii Gnez. d.*). T: Florencja 19 XII 1439 (sb. *Veni et ostende*) – LF 2, k. 80v (RG V, nr 8397).

188. **Stanisław z Wizny**, kapelan we wsi Stražiště [w Czechach] (*Stanislaus de Wissna cler. Ploc. d., curatus capellanie s. Martini in Strazisse Pragen. d.*). Na mocy

¹⁴² W datacji formaty: *Datum die XXX Novembris 1495*, ale w tekście mowa, że tego dnia przyjęty został diakonat, a prezbiterat: *postremo die date presentium in festo sancte Barbare*.

¹⁴³ W obu wypadkach na marginesie: *habuit litteram*.

¹⁴⁴ M.D. K o w a l s k i, Stanisław Świradzki, w: PSB XLII (2003-2004), s. 91-94.

papieskiej dyspensy z 14 XI 1488 przyjął S: 22 XI 1488 (sb.), D: 25 XI 1488 (wt.), P: 9 XII 1488 (wt.) – LF 9, k. 72r (formatą z 9 XII 1488).

189. **Stanisław syn Piotra ze Żdżarów**, pleban w Żochowie (*Sta[n]islaus Petri rector par. eccl. in Sezhou! Placentin.! d. / Stanislaus Petri de Zdzar rector par. eccl. in Szochowo Ploc. d.*). S: 10 IV 1490 (Wlk. Sb.), D: 18 III 1491 (pt.)¹⁴⁵, na mocy papieskiej dyspensy z 13 IV 1491 przyjął P: 24 IV 1491 (nd.) – LF 9, 168r; LF 10, k. 64v (formatą z 24 IV 1491 dotyczącą S, D i P)¹⁴⁶.

190. **Szczepan z Baia** [w Mołdawii] (*Stephanus de Baio [Baco?] Moldavien.*). T: 22 III 1455 (sb. *Sitientes*) – LF 3, k. 99v.

191. **Tomasz syn Pawła Zielring**, altarysta w kościele NMP w Oświęcimiu¹⁴⁷ (*Thomas Pauli cler. Czyrlingk, Wratt. d., accol., altaria ad altare s. Laurentii in Oszimiczim Crac. d. in eccl. B. Marie Virginis, accol.*). S: 21 VII 1499 (nd.) – LF 12, k. 65r.

192. **Tomasz z Polski OSA** (*Thomas de Polonia heremita*). P: 23 IX 1452 (sb. *Venite adoremus*) – LF 3, k. 66r (RG VI, nr 5528).

193. **Tomasz Kynast z Torunia**, pleban w Ptaszkowie i Siedlimowie¹⁴⁸ (*Thomas Kynost de Thorn r[ector] par. eccl. in Ptaskove Posn. d. / Tomas Chinost de Thorn r[ector] par. eccl. B. Marie in Bubos Leodiensis dioc. / Thomas Kinast r[ector] par. eccl. in Scodlimorto Gnez. d.*). S: 23 V 1467 (sb. *Caritas Dei*), D: 17 XII 1468 (sb. *Veni et ostende*), P: 19 IX 1472 (sb. *Venite adoremus*) – LF 4, k. 72r, 109v; LF 6, k. 74v (RG IX, nr 5864, X, nr 9867).

194. **Walenty z Sandomierza** (*Valentinus de Sandomeria scol. Crac. d. / Valentinus de Sandomeria rector altaris Decem Millia Militum siti in par. eccl. s. Petri de Sandominia! Strigonien.! d.*). T+M: 11 III 1497 (sb. *Sitientes*), na mocy papieskiej dyspensy z 9 III 1497 przyjął S: 12 III 1497 (nd.), D: 19 III 1497 (nd.), P: 21 III 1497 (wt.) – LF 12, k. 13v, 17v (formatą z 21 III 1497).

195. **Wawrzyniec syn Bartłomieja** (*Laurentius Bartolomei Crac. d.*). P: Florencja 12 III 1435 (sb. *Intret*) – LF 1, k. 52v (RG V, nr 6171).

196. **Wawrzyniec Aumann syn Jana z Brodnicy** (*Laurencius Iohannis in Hauman Strosburch Culmen. d. / Laurencius Iohannis Auman Culmen. d.*). D: Bolonia 2 VI 1436 (sb. *Caritas Dei*), P: Bolonia 22 IX 1436 (sb. *Venite adoremus*) – LF 2, k. 34r, 37v (RG V, nr 6192, błędnie: Hamin!).

¹⁴⁵ Zapewne pomyłka, a chodziło o 19 III (Wielka Sobota).

¹⁴⁶ Zapiska („formatą”) bardzo chaotyczna, wiadomość o S i D podana dopiero po informacji o P, a przy S brak daty (tylko informacja, że była to Wielka Sobota). Zob. wyżej, przyp. 30.

¹⁴⁷ Uwzględniony ze względu na posiadanie beneficjum w diecezji krakowskiej.

¹⁴⁸ SBKW, s. 141. Tomasz był duchownym diec. chełmińskiej (BP VII, nr 288).

197. **Wawrzyniec Hirschberg** (*Laurentius Hirsperg Warmien. d.*). Otrzymał 3 II 1445 zgodę na przyjęcie wyższych święceń w Kurii; S: 20 II 1445 (sb. *Intret*), D: 13 III 1445 (sb. *Sitientes*), P: 27 III 1445 (Wlk. Sb.) – F 2, k. 134v, 136r, 137v (RG V, nr 6189).

198. **Wawrzyniec syn Mikołaja** (*Laurentius Nicolai Posn. d.*). P: Florencja 18 XII 1434 (sb. *Veni et ostende*) – LF 1, k. 50v (RG V, nr 6201).

199. **Wincenty syn Jana z Wiślicy** (*Vincentius Iohannis de Vislicia cler. Crac. d. / Vincencius Iohannis de Vislicia Crac. d.*). S: 22 III 1466¹⁴⁹ (sb. *Sitientes*), D: 5 IV 1466¹⁵⁰ (Wlk. Sb.) – LF 4, k. 37v, 42r. Jeszcze 1 IV 1465 jako nieposiadający żadnej prebendy otrzymał papieską ekspektatywę na beneficjum należące do kolacji benedyktynów tyńskich (BP VII, nr 77). Tuż po promocji na subdiakona, 26 III 1466, otrzymał papieską dyspensę na przyjęcie D i P *extra tempora* od dowolnego biskupa rezydującego w Kurii Rzymskiej (BP VII, nr 264). W suplice wspomniano, że w Kurii otrzymał nie tylko subdiakoniat, ale także cztery niższe święcenia.

200. **Wojciech syn Mikołaja z Gostynia** (*Albertus Nicolai de Guastin cler. Pozn. d. / Albertus Nicolai de Gostin, Pozn. d.*), D: 22 III 1466¹⁵¹ (sb. *Sitientes*), P: 5 IV 1466¹⁵² (Wlk. Sb.) – LF 4, k. 37v, 42v (RG VI, nr 93).

201. **Wojciech syn Zdzisława** (*Albertus Stideslai Wlatislavi. d.*). A: 4 IV 1450 (Wlk. Sb.) – LF 3, k. 39r (RG VI, nr 117).

202. **Zygmunt syn Mikołaja z Targowiska** (*Sigismundus Nicolai de Targowysko Crac. d.*). T+M: 4 VI 1486 (nd.) – LF 8, k. 85r (format z 11 VI 1486).

Konkordancja chronologiczna:

1430: 12, 93, 162, 180; **1433:** 44, 68, 94, 138, 139, 175; **1434:** 20, 82, 85, 95, 103, 130, 132, 136, 141, 160, 177, 198; **1435:** 8, 57, 63a, 126, 129, 157, 158, 163, 164, 195; **1436:** 10, 66, 114, 135, 165, 196; **1437:** 70, 134, 142, 156, 179; **1438:** 41, 63b, 142, 145; **1439:** 187; **1440:** 109; **1442:** 115, 124; **1445:** 72, 161, 197; **1446:** 47; **1448:** 140, 186; **1449:** 25, 54, 118; **1450:** 22, 153, 185, 201; **1451:** 31, 185; **1452:** 16, 58, 144, 148, 150, 172, 184, 192; **1453:** 16, 18, 26, 40, 50, 56, 84, 86, 96, 104a, 104b, 148, 151, 166, 184; **1454:** 23, 24, 56, 59, 86, 92, 119, 121, 150; **1455:** 14, 33, 75, 190; **1460:** 89; **1464:** 102, 127a; **1465:** 117, 182; **1466:** 17, 48, 67, 90, 100, 113, 174, 182, 199, 200; **1467:** 105, 173, 193; **1468:** 73, 149, 193; **1469:** 176; **1470:** 1, 34, 128, 131; **1471:** 39, 80, 127b, 167; **1472:** 9, 11, 13, 28, 52, 74, 76, 77, 87, 167, 193; **1473:** 79, 89; **1474:** 64, 182; **1475:** 35, 65, 88, 106; **1481:** 2, 28; **1482:** 27, 29, 38, 60, 69; **1483:** 65; **1485:** 83; **1486:** 37, 43, 53, 123, 202; **1487:** 55, 61, 120, 154;

¹⁴⁹ Na marginesie: *per supplicationem*.

¹⁵⁰ Na marginesie: *habuit litteram*.

¹⁵¹ Na marginesie: *per supplicationem*.

¹⁵² Na marginesie: *habuit litteram*.

1488: 3, 91, 108, 111a, 111b, 188; **1489:** 19, 51, 101, 116, 169; **1490:** 32, 46, 97, 146, 189; **1491:** 30, 189; **1492:** 4, 49, 71, 178; **1493:** 152; **1495:** 21, 42, 110, 120, 133, 137, 143, 155, 159, 168, 181; **1496:** 5, 15, 62, 112, 122, 170, 171; **1497:** 78, 147, 194; **1499:** 6, 45, 191; **1502:** 98, 99, 183; **1519:** 7, 81; **1520:** 36, 125; **1521:** 107.

BIBLIOGRAFIA

- Aleksander Sculteti, przyjaciel Mikołaja Kopernika. Szesnastowieczna rzeczywistość w kontekście wielkich uczonych, red. J.M. Ziolkowski, Tczew 2020.
- Błaszczak G., Diecezja żmudzka od XV do początku XVII wieku. Ustrój, Poznań 1993.
- Borawska T., Rietz H., Z Kaszub do Wiecznego Miasta. Bernard Sculteti (ca 1450–1518), kuralista i przyjaciel Mikołaja Kopernika, Toruń 2019.
- Borek A., Święcenia duchowieństwa w późnośredniowiecznej Polsce. Praktyka i jej uwarunkowania na przykładzie wrocławskich wykazów święceń, *Studia Źródłoznawcze* 52, 2014.
- Bukowski W., Apostazja Mikołaja Lipnickiego. Przyczynek do losów „Warneńczyków” (Ze spuścizny Antoniego Prochaski), w: *Historia vero testis temporum. Księga jubileuszowa poświęcona Profesorowi Krzysztofowi Baczkowskiemu w 70. rocznicę urodzin*, Kraków 2008.
- Bukowski W., Sienieński Dymitr, w: *Polski słownik biograficzny*, t. XXXVII (1996-1997).
- Czaplewski P., Tytułarny episkopat w Polsce średniowiecznej, *Roczniki Towarzystwa Przyjaciół Nauk Poznańskiego* 40, 1914.
- Dembiński P., Poznańska kapituła katedralna schyłku wieków średnich. Studium prozopograficzne 1428-1500, Poznań 2012.
- Doležalová E., Svěcení pražské diecéze 1395-1416, Praha 2010.
- Gąsiorowski A., Notariusze publiczni w Wielkopolsce schyłku wieków średnich. Katalog admisyj w Gnieźnie i Poznaniu 1420-1500, Poznań 1993.
- Górski K., Legendorf Paweł, w: *Polski słownik biograficzny*, t. XVII (1972).
- Hledíková Z., Svěcení duchovenstva v církvi podjednou. Edice pramenů z let 1438-1521, Dolní Břežany 2014.
- Jabłońska A., Kapituła uniejowska do początku XVI wieku, Kielce 2005.
- Kaczmarek K., Święcenia duchowieństwa w diecezji gnieźnieńskiej w latach 1482-1493, Poznań 2018.
- Klerycy z ziem polskich, litewskich i pruskich święceni w Rzymie (XVI – pocz. XX w.), opr. S. Jujeczka, Wrocław 2018.
- Kowalski M.D., Dlaczego warto było zostać kolektorem? Kariery papieskich kolektorów generalnych w Polsce w XV wieku, *Roczniki Historyczne* 80, 2014.
- Kowalski M.D., Grzegorz z Krakowa – polski astrolog na papieskim dworze, w: *Narodziny Rzeczypospolitej. Studia z dziejów średniowiecznych i wczesnonowożytnych*, Kraków 2012.
- Kowalski M.D., Polnische Studenten im Rom der frühen Renaissance (1450-1500), in: *Studien im Rom der Renaissance*, Zürich 2020.
- Kowalski M.D., Proventus Camerae Apostolicae debiti. Opłaty duchowieństwa polskiego na rzecz papieża w latach 1417-1484, Kraków 2010.
- Kowalski M.D., Stanisław Świradzki, w: *Polski słownik biograficzny*, t. XLII (2003-2004).
- Kozak A., Piętnastowieczne listy kandydatów do święceń z archidiecezji gnieźnieńskiej, *Studia Źródłoznawcze* 59, 2021.
- Mańkowski A., Chrapicki (Crapicz, Crapitz) Mikołaj, w: *Polski słownik biograficzny*, t. XIII (1967-1968).
- Partner P., The Papal State under Martin V. The administration and government of the temporal power in the early fifteenth century, London 1958.
- Pastuszko M., Szafarz święceń (kanony 1012-1023), *Prawo Kanoniczne. Kwartalnik Prawno-Historyczny* 43, 2000, nr 3-4.
- Pawlina L., Dymisorie w rozwoju historycznym, Lublin 1936.

- Pelliccia G., *La preparazione ed ammissione dei chierici ai santi ordini nella Roma del secolo XVI*, Roma 1946.
- Pořízka A., *Ordinandi delle terre boeme presso la curia pontificia negli anni 1420-1447*, *Bollettino dell'Istituto Storico Ceco di Roma* 3, 2002; toż: *Svěcení z českých zemí u papežské kurie v letech 1420-1447*, w: *Církevní správa a její písemnosti na přelomu středověku a novověku*, Praha 2003.
- Prokop K.R., *Biskupi pomocniczy w diecezjach polskich w dobie przedtrydenckiej* (2. poł. XIII – 1. poł. XVI w.), Kraków 2002.
- Rabikauskas P., *Diplomatica pontificia*, wyd. 6, Roma 1998.
- Radziwiński A., *Pralaci i kanonicy kapituły katedralnej płockiej w XIV i I poł. XV w.*, t. I-II, Toruń 1991-1993.
- Rehberg A., *Deutsche Weihekandidaten in Rom am Vorabend der Reformation*, w: *Kurie und Region. Festschrift für Brigide Schwarz zum 65. Geburtstag*, Stuttgart 2005.
- Salonen K., Hanska J., *Entering a Clerical Career at the Roman Curia, 1458-1471*, Farnham (Ashgate) 2013.
- Schmitz L., *Die Libri formatarum der Camera Apostolica*, *Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und Kirchengeschichte* 8, 1894.
- Schmitz L., *Priesterweihen Kölner Kleriker an der Kurie im 15. und 16. Jahrhundert*, *Annalen des Historischen Vereins für den Niederrhein* 69, 1900.
- Sikorski J., *Sculteti Aleksander*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. XXXVI (1995-1996).
- Słowikowski T., *Głównia Paweł*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. VIII (1959-1960).
- Słownik biograficzny kapituły warmińskiej*, Olsztyn 1996.
- Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*, cz. I-V, Wrocław 1980 – Kraków 2019.
- Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu*, cz. I-V, Wrocław 1982 – Poznań 2019.
- Słownik historyczno-geograficzny ziemi warszawskiej w średniowieczu*, Warszawa 2013.
- Sumowski M., *Święcenia duchowieństwa w późnośredniowiecznych Prusach*, *Roczniki Historyczne* 85, 2019.
- Zapała A., *Kontakty Polaków i Litwinów za Stolicą Apostolską za pontyfikatu papieża Mikołaja V (1447-1455)*, Warszawa 2021.
- Zwiercan M., *Paweł z Zalesia*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. XXV (1980).

Clergymen from the Polish-Lithuanian monarchy ordained in Rome between 1430 and 1521

Summary

Masses of clerics from all over Europe were ordained at the Roman Curia. In the Middle Ages the jurisdiction in such matters belonged to the Apostolic Camera, while from the late 15th century conferring ordinances moved gradually to the competence of the Vicar of Rome. The most important collection of Papal sources dealing with ordinances consists of 14 manuscripts from the series *Libri formatarum* (1425-1524, with lacunae). Almost all clerics ordained in the Curia are recorded there. The books contain lists of clergymen ordained at ordinary canonical times, Papal dimissoria and formats, issued mostly to those promoted *extra tempora a iure statuta*. The analysis of those records shows that the latter were not (at least from the 1490s) copies of the expedited formats, but minutes for documents issued later. The paper contains the full catalogue of clergymen from the area of the Jagiellonian monarchy, ordained at the Curia in 1430-1521 and recorded in the *Libri formatarum*. The catalogue lists 202 persons, including 5 bishops consecrated in Rome.

Translated by Rafał T. Prinke

Fot. 1. Formata z daty: Rzym 24 II 1478, poświadczająca przyjęcie przez Jerzego Eschnera plebana w Hrádku nad Nisou w diecezji praskiej trzech wyższych święceń 14, 22 i 24 II 1478 r. (Wrocław, Archiwum Państwowe, Akta majątku Schaffgotschów, nr 552).

Fot. 2. Formata wystawiona przez szafarza święceń, biskupa Niccolò Palmieri (Wrocław, Archiwum Archidiecezjalne, Dokumenty parafii w Ząbkowicach, Rzym 30 IX 1466).